

ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ

St. I
p. 17

Ὅτι μὲν ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πεπόνθατε ὑπὸ τῶν **a**
 ἐμῶν κατηγορῶν, οὐκ οἶδα· ἐγὼ δ' οὖν καὶ αὐτὸς ὑπ' αὐτῶν
 ὀλίγου ἑμαυτοῦ ἐπελαθόμην, οὕτω πιθανῶς ἔλεγον. καίτοι
 ἀληθές γε ὡς ἔπος εἰπεῖν οὐδὲν εἰρήκασιν. μάλιστα δὲ
 αὐτῶν ἐν ἐθαύμασα τῶν πολλῶν ὧν ἐψεύσαντο, τοῦτο ἐν ᾧ **5**
 ἔλεγον ὡς χρῆ^γ ὑμᾶς εὐλαβεῖσθαι μὴ ὑπ' ἐμοῦ ἐξαπατηθῆτε
 ὡς δεινοῦ ὄντος λέγειν. • τὸ γὰρ μὴ αἰσχυρθῆναι ὅτι αὐτίκα **b**
 ὑπ' ἐμοῦ ἐξελεγχθήσονται ἔργῳ, ἐπειδὴν μὴδ' ὀπωστιοῦν
 φαίνωμαι δεινὸς λέγειν, τοῦτό μοι ἔδοξεν αὐτῶν ἀναισχυν-
 τότατον εἶναι, εἰ μὴ ἄρα δεινὸν καλοῦσιν οὗτοι λέγειν τὸν
 τάληθῆ λέγοντα· εἰ μὲν γὰρ τοῦτο λέγουσιν, ὁμολογοῖν ἂν **5**
 ἔγωγε οὐ κατὰ τούτους εἶναι ῥήτωρ. οὗτοι μὲν οὖν, ὥσπερ
 ἐγὼ λέγω, ἢ τι ἢ οὐδὲν ἀληθὲς εἰρήκασιν, ὑμεῖς δέ μου ἀκού-
 σεσθε πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν—οὐ μέντοι μὰ Δία, ὦ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, κεκαλλιεπημένους γε λόγους, ὥσπερ οἱ τούτων,
 ῥήμασί τε καὶ ὀνόμασιν οὐδὲ κεκοσμημένους, ἀλλ' ἀκού- **c**
 σεσθε εἰκῆ λεγόμενα τοῖς ἐπιτυχούσιν ὀνόμασιν—πιστεύω
 γὰρ δίκαια εἶναι ἃ λέγω—καὶ μηδεὶς ὑμῶν προσδοκησάτω
 ἄλλως· οὐδὲ γὰρ ἂν δήπου πρέποι, ὦ ἄνδρες, τῆδε τῆ
 ἡλικία ὥσπερ μειρακίῳ πλάττοντι λόγους εἰς ὑμᾶς εἰσιέναι. **5**
 καὶ μέντοι καὶ πάνν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο ὑμῶν δέομαι

a 2 ἐγὼ δ' οὖν B : ἔγωγ' οὖν T a 3 ἑμαυτὸν T a 6 χρεῖν
 B : χρεῖν (sic) T b 4 οὗτοι B : αὐτοὶ T b 6 μὲν οὖν B T : μὲν
 γ' οὖν B² W : μὲν γάρ Argm. b 7 ἢ τι ἢ B : οὐ ἢ W (sed ou erasum
 et ἢ s. v. W) : om. T

καὶ παρίεμαι· ἂν διὰ τῶν αὐτῶν λόγων ἀκούητέ μου ἀπο-
 λογουμένου δι' ὧν περ εἴωθα λέγειν καὶ ἐν ἀγορᾷ ἐπὶ τῶν
 τραπεζῶν, ἵνα ὑμῶν πολλοὶ ἀκηκόασι, καὶ ἄλλοθι, μήτε
 d θαναμάξω μήτε θορυβεῖν τούτου ἔνεκα. ἰ ἔχει γὰρ οὕτωςί.
 νῦν ἐγὼ πρῶτον ἐπὶ δικαστήριον ἀναβέβηκα, ἔτη γεγωνῶς
 ἐβδομήκοντα·[†] ἀτεχνῶς οὖν ξένως ἔχω τῆς ἐνθάδε λέξεως.
 ὥσπερ οὖν ἄν, εἰ τῷ ὄντι ξένος ἐτύγχανον ὢν, συνειγινώ-
 5 σκετε δήπου ἄν μοι εἰ ἐν ἐκεῖνῃ τῇ φωνῇ τε καὶ τῷ τρόπῳ
 18 ἔλεγον ἐν οἷσπερ ἐτεθράμμην, καὶ δὴ καὶ νῦν τοῦτο ὑμῶν
 δέομαι δίκαιον, ὥς γέ μοι δοκῶ, τὸν μὲν τρόπον τῆς λέξεως
 εἶναι—ἴσως μὲν γὰρ χείρων, ἴσως δὲ βελτίων ἂν εἴη—αὐτὸ
 δὲ τοῦτο σκοπεῖν καὶ τούτῳ τὸν νοῦν προσέχειν, εἰ δίκαια
 5 λέγω ἢ μή· δικαστοῦ μὲν γὰρ αὕτη ἀρετὴ, ῥήτορος δὲ
 τάληθῆ λέγειν.

Πρῶτον μὲν οὖν δίκαιός εἰμι ἀπολογήσασθαι, ὧ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, πρὸς τὰ πρῶτά μου ψευδῆ κατηγορημένα καὶ τοὺς
 πρῶτους κατηγοροὺς, ἔπειτα δὲ πρὸς τὰ ὕστερον καὶ τοὺς
 b ὕστερους. ἐμοῦ γὰρ πολλοὶ κατήγοροι γεγόνασι πρὸς ὑμᾶς
 καὶ πάλαι πολλὰ ἤδη ἔτη καὶ οὐδὲν ἀληθὲς λέγοντες, οὓς
 ἐγὼ μᾶλλον φοβοῦμαι ἢ τοὺς ἀμφὶ Ἄνυτον, καίπερ ὄντας
 καὶ τούτους δειούς· ἀλλ' ἐκείνοι δειώτεροι, ὧ ἄνδρες, οἱ
 5 ὑμῶν τοὺς πολλοὺς ἐκ παίδων παραλαμβάνοντες ἐπειθόν
 τε καὶ κατηγοροῦν ἐμοῦ [μᾶλλον] οὐδὲν ἀληθές, ὡς ἔστιν τις
 Σωκράτης σοφὸς ἀνὴρ, τά τε μετέωρα φροντιστῆς καὶ τὰ
 ὑπὸ γῆς πάντα ἀνεζητηκῶς καὶ τὸν ἥττω λόγον κρείττω
 c ποιῶν. οὔτοι, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, (οἱ) ταύτην τὴν φήμην
 κατασκεδάσαντες, οἱ δειοὶ εἰσὶν μου κατήγοροι· οἱ γὰρ
 ἀκούοντες ἠγοῦνται τοὺς ταῦτα ζητοῦντας οὐδὲ θεοὺς νομίζω.
 ἔπειτά εἰσι οὔτοι οἱ κατήγοροι πολλοὶ καὶ πολὺν χρόνον

c 8 ἐπὶ Γ W Hipp. Min. 368 b : καὶ ἐπὶ B c 9 πολλοὶ B : οἱ
 πολλοὶ T d 3 ἐβδομήκοντα B schol. ad Hermogenem : πλείω
 ἐβδομήκοντα T a 9 ὕστερον Γ W : ὕστερα B b 2 καὶ ante
 οὐδὲν secl. Schanz b 6 μᾶλλον B : om. T b 7 φροντιστῆς
 secl. Bamberg t 8 πάντα Γ : ὑπαντα B c 1 οἱ add. Heindorf
 c 3 ἀκούοντες B² T W : ἀκούσαντες B c 4 ἤδη χρόνον T

ἤδη κατηγορηκότες, ἔτι δὲ καὶ ἐν ταύτῃ τῇ ἡλικίᾳ λέγοντες 5
 πρὸς ὑμᾶς ἐν ἣ ἂν μάλιστα ἐπιστεύσατε, παῖδες ὄντες ἔνιοι
 ὑμῶν καὶ μειράκια, ἀτεχνῶς ἐρήμην κατηγοροῦντες ἀπολο-
 γουμένου οὐδενός. ὁ δὲ πάντων ἀλογώτατον, ὅτι οὐδὲ τὰ d
 ὀνόματα οἷόν τε αὐτῶν εἰδέναι καὶ εἰπεῖν, πλὴν εἴ τις
 κωμωδοποιὸς τυγχάνει ὢν. ὅσοι δὲ φθόνῳ καὶ διαβολῇ
 χρώμενοι ὑμᾶς ἀνέπειθον—οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ πεπεισμένοι
 ἄλλους πείθοντες—οὔτοι πάντες ἀπορώτατοί εἰσιν· οὐδὲ γὰρ
 ἀναβιβάσασθαι οἷόν τ' ἐστὶν αὐτῶν ἐνταυθοῖ οὐδ' ἐλέγξαι 5
 οὐδένα, ἀλλ' ἀνάγκη ἀτεχνῶς ὥσπερ σκιαμαχεῖν ἀπολογώ-
 μενόν τε καὶ ἐλέγχεω μηδενὸς ἀποκρῖνομένου. | ἀξιῶσατε
 οὖν καὶ ὑμεῖς, ὥσπερ ἐγὼ λέγω, διττοῦς μου τοὺς κατηγοροῦς
 γεγυῖναι, ἐτέρους μὲν τοὺς ἄρτι κατηγορήσαντας, ἐτέρους δὲ
 τοὺς πάλαι οὖς ἐγὼ λέγω, καὶ οἰήθητε δεῖν πρὸς ἐκείνους e
 πρῶτόν με ἀπολογήσασθαι· καὶ γὰρ ὑμεῖς ἐκείνων πρότερον
 ἠκούσατε κατηγοροῦντων καὶ πολὺ μᾶλλον ἢ τῶνδε τῶν
 ὕστερον.

Εἶεν· ἀπολογητέον δὴ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ἐπιχειρη-
 τέον ὑμῶν ἐξελέσθαι τὴν διαβολὴν ἣν ὑμεῖς ἐν πολλῷ χρόνῳ 19
 ἔσχετε ταύτην ἐν οὕτως ὀλίγῳ χρόνῳ. βουλοίμην μὲν οὖν
 ἂν τοῦτο οὕτως γενέσθαι, εἴ τι ἄμεινον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοί,
 καὶ πλεον τί με ποιῆσαι ἀπολογούμενον· οἶμαι δὲ αὐτὸ
 χαλεπὸν εἶναι, καὶ οὐ πᾶν με λανθάνει οἷόν ἐστιν. ὅμως 5
 τοῦτο μὲν ἴτω ὅπῃ τῷ θεῷ φίλον, τῷ δὲ νόμῳ πειστέον καὶ
 ἀπολογητέον.

* Ἀναλάβωμεν οὖν ἐξ ἀρχῆς τίς ἡ κατηγορία ἐστὶν ἐξ ἧς
 ἡ ἐμὴ διαβολὴ γέγονεν, ἣ δὴ καὶ πιστεύων Μέλητος με ἐγρά- b
 ψατο τὴν γραφὴν ταύτην. εἶεν· τί δὴ λέγοντες διέβαλλον
 οἱ διαβάλλοντες; ὥσπερ οὖν κατηγορῶν τὴν ἀνωμοσίαν
 δεῖ ἀναγνῶναι αὐτῶν· “Σωκράτης ἀδικεῖ καὶ περιεργάζεται
 ζητῶν τά τε ὑπὸ γῆς καὶ οὐράνια καὶ τὸν ἥττω λόγον κρείττω 5

c 7 ὑμῶν TW Argm.: δ' ὑμῶν B d 1 εἰ μή τις W Argm.
 d 4 πάντες BTW: πάντων Argm. d 5 ἐνταυθι T a 2 ἔχετε T
 a 3 οὕτωςιν pg. T a 5 ὅμως B: ὅμως δὲ T b 1 ἣ δὴ B: ἣδη
 T b 5 οὐράνια B: τὰ ἐπουράνια T

c ποιῶν καὶ ἄλλους ταῦτα ταῦτα διδάσκων.” τοιαύτη τίς ἐστὶν
 ταῦτα γὰρ ἑωρᾶτε καὶ αὐτοὶ ἐν τῇ Ἀριστοφάνους κωμῳδία,
 Σωκράτη τινα ἐκεῖ περιφερόμενον, φάσκοντά τε ἀεροβατεῖν
 καὶ ἄλλην πολλὴν φλυαρίαν φλυαροῦντα, ὧν ἐγὼ οὐδὲν οὔτε
 5 μέγα οὔτε μικρὸν πέρι ἐπαίω. καὶ οὐχ ὡς ἀτιμάζων λέγω
 τὴν τοιαύτην ἐπιστήμην, εἴ τις περὶ τῶν τοιούτων σοφός
 ἐστὶν—μὴ πως ἐγὼ ὑπὸ Μελήτου τοσαύτας δίκας φεύγοιμι—
 ἀλλὰ γὰρ ἐμοὶ τούτων, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐδὲν μέτεστιν.
 d μάρτυρας δὲ αὐτῶν ὑμῶν τοὺς πολλοὺς παρέχομαι, καὶ ἀξιῶ
 ὑμᾶς ἀλλήλους διδάσκειν τε καὶ φράζειν, ὅσοι ἐμοῦ πρόποτε
 ἀκηκόατε διαλεγομένου—πολλοὶ δὲ ὑμῶν οἱ τοιοῦτοὶ εἰσι—
 φράζετε οὖν ἀλλήλοις εἰ πρόποτε ἢ μικρὸν ἢ μέγα ἤκουσέ
 5 τις ὑμῶν ἐμοῦ περὶ τῶν τοιούτων διαλεγομένου, καὶ ἐκ
 τούτου γνώσεσθε ὅτι τοιαῦτ' ἐστὶ καὶ τᾶλλα περὶ ἐμοῦ ἃ οἱ
 πολλοὶ λέγουσιν.

Ἄλλὰ γὰρ οὔτε τούτων οὐδὲν ἐστὶν, οὐδέ γ' εἴ τις
 ἀκηκόατε ὡς ἐγὼ παιδεύειν ἐπιχειρῶ ἀνθρώπους καὶ χρήματα
 e πράττομαι, οὐδὲ τοῦτο ἀληθές. ἐπεὶ καὶ τοῦτό γέ μοι δοκεῖ
 καλὸν εἶναι, εἴ τις οἴός τ' εἴη παιδεύειν ἀνθρώπους ὥσπερ
 Γοργίας τε ὁ Λεοντίνος καὶ Πρόδικος ὁ Κεῖος καὶ Ἴππίας ὁ
 Ἡλείος. τούτων γὰρ ἕκαστος, ὧ ἄνδρες, οἴός τ' ἐστὶν ἰὼν
 5 εἰς ἐκάστην τῶν πόλεων τοὺς νέους—οἷς ἕξεται τῶν ἑαυτῶν
 πολιτῶν προῖκα συνεῖναι ὧ ἂν βούλωνται—τούτους πείθουσι
 20 τὰς ἐκείνων συνουσίας ἀπολιπόντας σφίσιν συνεῖναι χρή-
 ματα διδόντας καὶ χάριον προσειδέναί. ἔπει καὶ ἄλλος ἀνήρ
 ἐστὶ Πάριος ἐνθάδε σοφὸς ὃν ἐγὼ ἡσθόμην ἐπιδημοῦντα
 ἔτυχον γὰρ προσελθὼν ἀνδρὶ ὃς τετέλεκε χρήματα σοφισταῖς

c 1 τὰ αὐτὰ ταῦτα B w : ταῦτα T : τὰ αὐτὰ W c 7 μὴ πως B T :
 μήπω W et Arm. (ut videtur) : μή ποτ' b φεύγοιμι T : φύγοιμι B
 c 8 ἐμοὶ τούτων B : μοι τῶν τοιούτων T d 1 δ' αὐτῶν T : δὲ αὐτοῦς B :
 δ' αὐτῶν Schanz d 2 ἐμοῦ B : ὑμῶν T d 6 τούτου T :
 τούτων B τᾶλλα B² T W Arm. : πολλὰ B e 2 ὥσπερ . . .
 a 2 προσειδέναί cf. Theag. 127 e e 3 τε B : om. T a 4 τετέλεκε
 B : τετελέκει T

πλείω ἢ σύμπαντες οἱ ἄλλοι, Καλλία τῷ Ἰππονίκου· τοῦτον 5
 οὖν ἀνηρόμην—ἐστὸν γὰρ αὐτῷ δύο υἱεῖ—“ὦ Καλλία,” ἦν
 δ’ ἐγώ, “εἰ μὲν σου τὸ υἱεῖ πῶλω ἢ μόσχῳ ἐγενέσθην,
 εἴχομεν ἂν αὐτοῖν ἐπιστάτην λαβεῖν καὶ μισθώσασθαι ὃς b
 ἔμελλεν αὐτῶ καλῶ τε κἀγαθῶ ποιήσῃ τὴν προσήκουσαν
 ἀρετὴν, ἦν δ’ ἂν οὗτος ἢ τῶν ἱππικῶν τις ἢ τῶν γεωργικῶν·
 νῦν δ’ ἐπειδὴ ἀνθρώπῳ ἐστὸν, τίνα αὐτοῖν ἐν νῷ ἔχεις
 ἐπιστάτην λαβεῖν; τίς τῆς τοιαύτης ἀρετῆς, τῆς ἀνθρωπίνης
 τε καὶ πολιτικῆς, ἐπιστήμων ἐστίν; οἶμαι γάρ σε ἐσκέφθαι 5
 διὰ τὴν τῶν υἱέων κτήσιω. ἔστιν τις,” ἔφη ἐγώ, “ἢ οὐ;”
 “Πάνυ γε,” ἦ δ’ ὅς. “Τίς,” ἦν δ’ ἐγώ, “καὶ ποδαπός, καὶ
 πόσου διδάσκει;” “Εὐήνος,” ἔφη, “ὦ Σώκρατες, Πάριος,
 πέντε μῶν.” καὶ ἐγὼ τὸν Εὐήνον ἐμακάρισα εἰ ὡς ἀληθῶς
 ἔχοι ταύτην τὴν τέχνην καὶ οὕτως ἐμμελῶς διδάσκει. ἐγὼ c
 γοῦν καὶ αὐτὸς ἐκαλλυνόμεν τε καὶ ἡβρυνόμεν ἂν εἰ ἠπιστάμην
 ταῦτα· ἀλλ’ οὐ γὰρ ἐπίσταμαι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι.

Ἐπολάβοι ἂν οὖν τις ὑμῶν ἴσως· “Ἄλλ’, ὦ Σώκρατες,
 τὸ σὸν τί ἐστι πρᾶγμα; πόθεν αἱ διαβολαὶ σοι αὗται γεγό- 5
 νασιν; οὐ γὰρ δήπου σοῦ γε οὐδὲν τῶν ἄλλων περιττότερον
 πραγματευομένου ἔπειτα τοσαύτη φήμη τε καὶ λόγος γέγονεν,
 εἰ μή τι ἔπραττες ἄλλοῖον ἢ οἱ πολλοί· λέγε οὖν ἡμῖν τί
 ἐστίν, ἵνα μὴ ἡμεῖς περὶ σοῦ αὐτοσχεδιάζωμεν.” ταυτί μοι d
 δοκεῖ δίκαια λέγειν ὃ λέγων, κἀγὼ ὑμῖν πειράσομαι ἀπο-
 δεῖξαι τί ποτ’ ἐστίν τοῦτο ὃ ἐμοὶ πεποίηκεν τό τε ὄνομα
 καὶ τὴν διαβολήν. ἀκούετε δή. καὶ ἴσως μὲν δόξω τισὶν
 ὑμῶν παίζειν· εὖ μέντοι ἴστε, πᾶσαν ὑμῖν τὴν ἀλήθειαν 5
 ἐρῶ. ἐγὼ γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δι’ οὐδὲν ἄλλ’ ἢ διὰ
 σοφίαν τινὰ τοῦτο τὸ ὄνομα ἔσχηκα. ποίαν δὲ σοφίαν
 ταύτην; ἥπερ ἐστὶν ἴσως ἀνθρωπίνη σοφία· τῷ ὄντι γὰρ
 κωδωνεύω ταύτην εἶναι σοφός. ἰ οὗτοι δὲ τάχ’ ἂν, οὓς ἄρτι

a 6 οὖν BT: γὰρ W b 1 καλῶ τε καὶ ἀγαθῶ B: καλῶ κἀγαθῶ T
 c 1 ἔχοι BTW: ἔχει al. διδάσκει B Argm.: διδάσκει TW ἔγωγ’
 οὖν ex emend. T: ἐγὼ οὖν B pr. T c 3 ὦ B: cm. T c 8 εἰ
 μὴ . . . οἱ πολλοί secl. Cobet

- e ἔλεγον, μείζω τινὰ ἢ κατ' ἀνθρωπον σοφίαν σοφοὶ εἶεν, ἢ οὐκ ἔχω τί λέγω, οὐ γὰρ δὴ ἔγωγε αὐτὴν ἐπίσταμαι, ἀλλ' ὅστις φησὶ ψεύδεται τε καὶ ἐπὶ διαβολῇ τῇ ἐμῇ λέγει. καὶ μοι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ θορυβήσητε, μηδ' ἐὰν δόξω τι
- 5 ὑμῖν μέγα λέγειν· οὐ γὰρ ἐμὸν ἐρῶ τὸν λόγον ὃν ἂν λέγω, ἀλλ' εἰς ἀξιόχρεων ὑμῖν τὸν λέγοντα ἀνοίσω. τῆς γὰρ ἐμῆς, εἰ δὴ τίς ἐστὶν σοφία καὶ οἶα, μάρτυρα ὑμῖν παρέξομαι τὸν θεὸν τὸν ἐν Δελφοῖς. | Χαιρεφῶντα γὰρ ἴστε που. οὗτος
- 21 ἐμός τε ἑταῖρος ἦν ἐκ νέου καὶ ὑμῶν τῷ πλήθει ἑταῖρός τε καὶ συνέφυγε τὴν φυγὴν ταύτην καὶ μεθ' ὑμῶν κατήλθε. καὶ ἴστε δὴ οἶος ἦν Χαιρεφῶν, ὡς σφοδρὸς ἐφ' ὅτι ὀρμήσειεν. καὶ δὴ ποτε καὶ εἰς Δελφοὺς ἔλθων ἐτόλμησε τοῦτο μαντεύ-
- 5 σασθαι—καί, ὅπερ λέγω, μὴ θορυβεῖτε, ὦ ἄνδρες—ἤρετο γὰρ δὴ εἴ τις ἐμοῦ εἶη σοφώτερος. ἀνείλεν οὖν ἡ Πυθία μηδένα σοφώτερον εἶναι. καὶ τούτων περὶ ὁ ἀδελφὸς ὑμῖν αὐτοῦ οὗτοσι μαρτυρήσει, ἐπειδὴ ἐκείνος τετελεύτηκεν.
- b Σκέψασθε δὴ ὧν ἔνεκα ταῦτα λέγω· μέλλω γὰρ ὑμᾶς διδάξω ὅθεν μοι ἡ διαβολὴ γέγονεν. ταῦτα γὰρ ἐγὼ ἀκούσας ἐνεθυμούμην οὕτως· “Τί ποτε λέγει ὁ θεός, καὶ τί ποτε αἰνίττεται; ἐγὼ γὰρ δὴ οὔτε μέγα οὔτε σμικρὸν σύνοιδα
- 5 ἐμαυτῷ σοφὸς ὢν· τί οὖν ποτε λέγει φάσκων ἐμὲ σοφώτατον εἶναι; οὐ γὰρ δήπου ψεύδεται γε· οὐ γὰρ θέμις αὐτῷ.” καὶ πολλὸν μὲν χρόνον ἠπόρουν τί ποτε λέγει· ἔπειτα μόγις πάνυ ἐπὶ ζήτησι αὐτοῦ τοιαύτην τινὰ ἐτραπόμην. ἦλθον ἐπὶ τινα τῶν δοκούντων σοφῶν εἶναι, ὧς
- c ἐνταῦθα εἶπερ που ἐλέγξω τὸ μαντεῖον καὶ ἀποφανῶν τῷ χρησμῷ ὅτι “Οὔτοσι ἐμοῦ σοφώτερός ἐστι, σὺ δ' ἐμὲ ἔφησθα.” διασκοπῶν οὖν τοῦτον—ὀνόματι γὰρ οὐδὲν δέομαι λέγειν, ἦν δέ τις τῶν πολιτικῶν πρὸς ὃν ἐγὼ σκοπῶν τοιοῦτόν τι

ε 2 τί B : ὅτι T ε 4 μηδ' ἐὰν Heusde : μηδὲ ἂν B : μηδὲν ἂν T
 ε 7 εἰ δὴ τί ἔστιν, σοφίας (om. καὶ οἶα) Arm. α 1 τε ἑταῖρος] ἑταῖρός τε Schanz ἑταῖρός τε secl. Cobet : ἑταῖρός τε καὶ secl. Ludwig α 5 θορυβεῖτε W : θορυβήτε T : θορυβεῖσθε B β 1 δὴ T Arm. : δὲ B² W c 2 οὔτοσι ἐμοῦ B : οὗτός γέ μου Γ c 4 τοιοῦτοῖ τι T

5 ἴν' ἅμα τι καὶ μαυθάνοιμι παρ' αὐτῶν, αἰσχύνομαι οὖν
 ὑμῖν εἰπεῖν, ὦ ἄνδρες, τάληθῆ· ὅμως δὲ ῥητέον. ὡς ἔπος
 γὰρ εἰπεῖν ὀλίγου αὐτῶν ἅπαντες οἱ παρόντες ἂν βέλτιον
 ἔλεγον περὶ ὧν αὐτοὶ ἐπεποιήκεσαν. ἔγνω οὖν αὐτὸν καὶ
 περὶ τῶν ποιητῶν ἐν ὀλίγῳ τοῦτο, ὅτι οὐ σοφία ποιοῖεν
 c ἂ ποιοῖεν, ἀλλὰ φύσει τινὶ καὶ ἐνθουσιάζοντες ὥσπερ οἱ
 θεομάρταις καὶ οἱ χρησμοῦδοι· καὶ γὰρ οὗτοι λέγουσι μὲν
 πολλὰ καὶ καλά, ἴσασι δὲ οὐδὲν ὧν λέγουσι. τοιοῦτόν
 τί μοι ἐφάνησαν πάθος καὶ οἱ ποιηταὶ πεπονηότες, καὶ
 5 ἅμα ἠσθόμην αὐτῶν διὰ τὴν ποίησιν οἰομένων καὶ τᾶλλα
 σοφωτάτων εἶναι ἀνθρώπων ἂ οὐκ ἦσαν. ἀπῆα οὖν καὶ
 ἐντεῦθεν τῷ αὐτῷ οἰόμενος περιγεγυέναι ὥπερ καὶ τῶν
 πολιτικῶν.

Τελευτῶν οὖν ἐπὶ τοὺς χειροτέχνους ἦα· ἐμαυτῷ γὰρ
 d συνῆδη οὐδὲν ἐπισταμένῳ ὡς ἔπος εἰπεῖν, τούτους δὲ γ' ἦδη
 ὅτι εὐρήσοιμι πολλὰ καὶ καλά ἐπισταμένους. καὶ τούτου
 μὲν οὐκ ἐψεύσθην, ἀλλ' ἠπίσταντο ἂ ἐγὼ οὐκ ἠπιστάμην
 καὶ μου ταύτη σοφώτεροι ἦσαν. ἀλλ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 5 ταῦτόν μοι ἔδοξαν ἔχειν ἀμάρτημα ὅπερ καὶ οἱ ποιηταὶ καὶ
 οἱ ἀγαθοὶ δημιουργοί—διὰ τὸ τὴν τέχνην καλῶς ἐξεργά-
 ζεσθαι ἕκαστος ἡξίου καὶ τᾶλλα τὰ μέγιστα σοφώτατος
 εἶναι—καὶ αὐτῶν αὕτη ἡ πλημμέλεια ἐκείνην τὴν σοφίαν
 e ἀποκρύπτει· ὥστε με ἐμαυτὸν ἀνερωτᾶν ὑπὲρ τοῦ χρησμοῦ
 πότερα δεξαίμην ἂν οὕτως ὥσπερ ἔχω ἔχειν, μήτε τι σοφὸς
 ὧν τὴν ἐκείνων σοφίαν μήτε ἀμαθὴς τὴν ἀμαθίαν, ἢ ἀμ-
 φότερα ἂ ἐκείνοι ἔχουσιν ἔχειν. ἀπεκρινάμην οὖν ἐμαυτῷ
 5 καὶ τῷ χρησμῷ ὅτι μοι λυσιτελοῖ ὥσπερ ἔχω ἔχειν.

Ἐκ ταυτησὶ δὴ τῆς ἐξετάσεως, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 23 πολλαὶ μὲν ἀπέχθειαι μοι γεγόνασι καὶ οἶαι χαλεπώταται

b 8 αὐτὸ T: om. B b 9 τοῦτο BT: τούτῳ W Arm. c 6 ἦσαν
 BT γρ. W: ἤκουσαν W Arm. c 7 τῷ αὐτῷ B² TW: τὸ αὐτὸ B: τῷ
 αὐτῷ αὐτῶν al. Schanz d 1 δέ γ' δ' εἶδ Cobet e 1 ἀποκρύπτειν
 W: ἀποκρύπτει B: ἀπεκρυπτεν T Arm. ὥστε με ἐμαυτὸν B: ὥστε
 με καὶ αὐτὸν T: ὥστ' ἐμὲ ἐμαυτὸν Heindorf e 5 λυσιτελεῖ W
 e 6 ταυτησὶ δὴ BT: ταύτης ἤδη W t ἐξετάσεως TW: ἐξεως B.

καὶ βαρύταται, ὥστε πολλὰς διαβολὰς ἀπ' αὐτῶν γεγυέναι, ὄνομα δὲ τοῦτο λέγεσθαι, σοφὸς εἶναι· οἴονται γάρ με ἐκάστοτε οἱ παρόντες ταῦτα αὐτὸν εἶναι σοφὸν ἢ ἂν ἄλλον ἐξελέγξω. τὸ δὲ κινδυνεύει, ὦ ἄνδρες, τῷ ὄντι ὁ θεὸς 5 σοφὸς εἶναι, καὶ ἐν τῷ χρησμῷ τούτῳ τοῦτο λέγω, ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη σοφία ὀλίγου τινὸς ἀξία ἐστὶν καὶ οὐδενός. καὶ φαίνεται ἵ τοῦτον λέγω τὸν Σωκράτη, προσκεκρῆσθαι δὲ τῷ ἐμῷ ὀνόματι, ἐμὲ παράδειγμα ποιούμενος, ὥσπερ ἂν b <εἰ> εἴποι ὅτι “ Οὗτος ὑμῶν, ὦ ἄνθρωποι, σοφώτατός ἐστιν, ὅστις ὥσπερ Σωκράτης ἐγνώκεν ὅτι οὐδενὸς ἀξιός ἐστι τῆ ἀληθείᾳ πρὸς σοφίαν.” ταῦτ' οὖν ἐγὼ μὲν ἔτι καὶ νῦν περιῶν ζητῶ καὶ ἐρευνῶ κατὰ τὸν θεὸν καὶ τῶν ἀστῶν καὶ 5 ξένων ἂν τινα οἴωμαι σοφὸν εἶναι· καὶ ἐπειδὴν μοι μὴ δοκῆ, τῷ θεῷ βοηθῶν ἐνδείκνυμαι ὅτι οὐκ ἔστι σοφός. καὶ ὑπὸ ταύτης τῆς ἀσχολίας οὔτε τι τῶν τῆς πόλεως πράξαι μοι σχολὴ γέγονεν ἀξιον λόγου οὔτε τῶν οἰκείων, ἀλλ' ἐν πενία μυρία εἰμὶ διὰ τὴν τοῦ θεοῦ λατρείαν. c

Πρὸς δὲ τούτοις οἱ νέοι μοι ἐπακολουθοῦντες—οἷς μάλιστα σχολὴ ἐστίν, οἱ τῶν πλουσιωτάτων—αὐτόματοι, χαίρουσιν ἀκούοντες ἐξεταζομένων τῶν ἀνθρώπων, καὶ αὐτοὶ πολλάκις ἐμὲ μιμοῦνται, εἴτα ἐπιχειροῦσιν ἄλλους ἐξετάζειν· 5 κἄπειτα οἶμαι εὐρίσκουσι πολλὴν ἀφθονίαν οἰομένων μὲν εἰδέναι τι ἀνθρώπων, εἰδόντων δὲ ὀλίγα ἢ οὐδέν. ἐντεῦθεν οὖν οἱ ὑπ' αὐτῶν ἐξεταζόμενοι ἐμοὶ ὀργίζονται, οὐχ αὐτοῖς, καὶ λέγουσιν ὡς Σωκράτης τίς ἐστι μιαιώτατος καὶ δια- d φθείρει τοὺς νέους· καὶ ἐπειδὴν τις αὐτοὺς ἐρωτᾷ ὅτι ποιῶν καὶ ὅτι διδάσκων, ἔχουσι μὲν οὐδὲν εἰπεῖν ἀλλ' ἄγνοοῦσιν,

a 3 λέγεσθαι] λέγομαι Schanz a 5 ἄνδρες B: ἄνδρες Ἀθηναῖοι T
 a 8 τοῦτον] τοῦτ' οὐ F. A. Wolf b 1 ἐμὲ Bt: ἐμὲ δὲ T b 2 εἰ
 add. Stephanus b 4 ἔτι TW: ἔχων ἔτι b b 5 ζητῶ Bt:
 ἐπιζητῶ T b 6 ξένων B: τῶν ξένων T c 4 ἐξεταζομένων B:
 ἐξελεγχόμενων T c 7 ἀνθρώπων B: τῶν ἀνθρώπων T ὀλίγα B:
 ἢ ὀλίγα T c 8 οὐχ αὐτοῖς T: ἀλλ' οὐχ αὐτοῖς B: ἀλλ' οὐκ αὐτοῖς
 ex emend. W d 1 ἐστὶ τις W Arm. d 3 ἀλλ' ἄγνοοῦσιν
 secl. Cobet: ἀλλ' ἀμυγροῦσιν Schanz

ἵνα δὲ μὴ δοκῶσιν ἀπορεῖν, τὰ κατὰ πάντων τῶν φιλοσο-
 5 φούντων πρόχειρα ταῦτα λέγουσιν, ὅτι “ τὰ μετέωρα καὶ
 τὰ ὑπὸ γῆς ” καὶ “ θεοὺς μὴ νομίζουσιν ” καὶ “ τὸν ἥττω
 λόγον κρείττω ποιεῖν. ” τὰ γὰρ ἀληθῆ οἶομαι οὐκ ἂν
 ἐθέλοιεν λέγειν, ὅτι κατάδηλοι γίνονται προσποιούμενοι
 μὲν εἰδέναι, εἰδότες δὲ οὐδέν. ἄτε οὖν οἶμαι φιλότιμοι
 e ὄντες καὶ σφοδροὶ καὶ πολλοί, καὶ συντεταμένως καὶ πι-
 θανῶς λέγοντες περὶ ἐμοῦ, ἐμπεπλήκασιν ὑμῶν τὰ ὄτα καὶ
 πάλαι καὶ σφοδρῶς διαβάλλοντες. ἐκ τούτων καὶ Μέλητος
 μοι ἐπέθετο καὶ Ἄνυτος καὶ Λύκων, Μέλητος μὲν ὑπὲρ τῶν
 5. ποιητῶν ἀχθόμενος, Ἄνυτος δὲ ὑπὲρ τῶν δημιουργῶν καὶ
 24 τῶν πολιτικῶν, Λύκων δὲ ὑπὲρ τῶν ρητόρων. ὥστε, ὅπερ
 ἀρχόμενος ἐγὼ ἔλεγον, θαυμάζοιμ' ἂν εἰ οἷός τ' εἶην ἐγὼ
 ὑμῶν ταύτην τὴν διαβολὴν ἐξελέσθαι ἐν οὕτως ὀλίγῳ χρόνῳ
 οὕτω πολλὴν γεγυυῖαν. ταῦτ' ἔστιν ὑμῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθη-
 5 ναῖοι, τὰληθῆ, καὶ ὑμᾶς οὔτε μέγα οὔτε μικρὸν ἀποκρυψά-
 μενος ἐγὼ λέγω οὐδ' ὑποστειλάμενος. καίτοι οἶδα σχεδὸν
 ὅτι αὐτοῖς τούτοις ἀπεχθάνομαι, ὃ καὶ τεκμήριον ὅτι ἀληθῆ
 λέγω καὶ ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ διαβολὴ ἢ ἐμῆ καὶ τὰ αἷτια
 b ταῦτά ἐστιν. καὶ ἔαντε νῦν ἔαντε αὐθις ζητήσητε ταῦτα,
 οὕτως εὐρήσετε.

Περὶ μὲν οὖν ὧν οἱ πρῶτοί μου κατήγοροι κατηγοροῦν
 αὕτη ἔστω ἱκανὴ ἀπολογία πρὸς ὑμᾶς. πρὸς δὲ Μέλητου
 5 τὸν ἀγαθὸν καὶ φιλόπολι, ὡς φησι, καὶ τοὺς ὑστέρους
 μετὰ ταῦτα πειράσομαι ἀπολογῆσασθαι. αὐθις γὰρ δῆ,
 ὡσπερ ἐτέρων τούτων ὄντων κατηγόρων, λάβωμεν αὐτὴν τὴν
 τούτων ἀντωμοσίαν. ἔχει δὲ πως ὧδε. Σωκράτη φησὶν

d 7 ποιεῖν B t: ποιεῖ T d 9 εἰδέναι τι Cobet et sic Arm.
 e 1 συντεταμένως] ξυντεταγμένως B T W e 3 πάλαι καὶ T W: πάλαι
 καὶ νῦν b σφοδρα B² e 5 καὶ τῶν πολιτικῶν secl. Cobet sed
 legit Laertius a 2 ἐγὼ ἀρχόμενος T a 7 αὐτοῖς τούτοις Arm.:
 τοῖς αὐτοῖς B T: τοῖς αὐτοῖς τούτοις Schanz ἀληθῆ B: τὰληθῆ T
 b 4 ἔστω B² T W Arm.: ἐστὶν B ἀπολογία B: ἡ ἀπολογία T
 b 5 ἀγαθὸν T: ἀγαθὸν τε B b 6 ἀπολογῆσασθαι T: ἀπολο-
 γείσθαι B t b 7 τούτων ἐτέρων T b 8 δὲ πῶς; ὧδε Herwerden

ἀδικεῖν τοὺς τε νέους διαφθείροντα καὶ θεοὺς οὓς ἡ πόλις νομίζει οὐ νομίζοντα, ἕτερα δὲ δαιμόνια καινά. τὸ μὲν δὴ c
 ἔγκλημα τοιοῦτόν ἐστιν· τούτου δὲ τοῦ ἐγκλήματος ἐν
 ἕκαστον ἐξετάσωμεν.

Φησὶ γὰρ δὴ τοὺς νέους ἀδικεῖν με διαφθείροντα. ἐγὼ δέ
 γε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀδικεῖν φημι Μέλητον, ὅτι σπουδῆ 5
 χαριεντίζεται, ῥαδίως εἰς ἀγῶνα καθιστὰς ἀνθρώπους, περὶ
 πραγμάτων προσποιούμενος σπουδάξαι καὶ κήδεσθαι ὧν οὐδὲν
 τούτῳ πρόποτε ἐμέλησεν· ὡς δὲ τοῦτο οὕτως ἔχει, πειράσομαι
 καὶ ὑμῖν ἐπιδείξαι. καὶ μοι δεῦρο, ὦ Μέλητε, εἰπέ· ἄλλο τι ἢ
 περὶ πλείστου ποιῆ ὅπως ὡς βέλτιστοι οἱ νεώτεροι ἔσονται; d
 Ἔγωγε.

Ἴθι δὴ νυν εἰπέ τούτοις, τίς αὐτοὺς βελτίους ποιεῖ;
 δῆλον γὰρ ὅτι οἴσθα, μέλον γέ σοι. τὸν μὲν γὰρ δια-
 φθείροντα ἐξευρών, ὡς φῆς, ἐμέ, εἰσάγεις τουτοισὶ καὶ κατη- 5
 γορεῖς· τὸν δὲ δὴ βελτίους ποιοῦντα ἴθι εἰπέ καὶ μῆνυσον
 αὐτοῖς τίς ἐστιν.—Ὅρας, ὦ Μέλητε, ὅτι σιγᾶς καὶ οὐκ
 ἔχεις εἰπεῖν; καίτοι οὐκ αἰσχρόν σοι δοκεῖ εἶναι καὶ ἱκανὸν
 τεκμήριον οὗ δὴ ἐγὼ λέγω, ὅτι σοι οὐδὲν μεμέληκεν; ἀλλ’
 εἰπέ, ὠγαθέ, τίς αὐτοὺς ἀμείνους ποιεῖ; 10

Οἱ νόμοι.

Ἄλλ’ οὐ τοῦτο ἐρωτῶ, ὦ βέλτιστε, ἀλλὰ τίς ἀνθρώπος, e
 ὅστις πρῶτον καὶ αὐτὸ τοῦτο οἶδε, τοὺς νόμους;

Οὔτοι, ὦ Σώκρατες, οἱ δικασταί.

Πῶς λέγεις, ὦ Μέλητε; οἶδε τοὺς νέους παιδεύειν οἰοί
 τέ εἰσι καὶ βελτίους ποιοῦσιν; 5

Μάλιστα.

Πότερον ἅπαντες, ἢ οἱ μὲν αὐτῶν, οἱ δ’ οὐ;

Ἄπαντες.

b9 ἀδικεῖν B² TW: ἀδικεῖ B c5 γε B: om. T c6 ἀγῶνας
 Wt Arm. c7 προσποιούμενος T: προσποιούμενους B c8 πρόποτε
 τούτῳ T d1 πλείστου T: πολλοῦ B d3 ἴθι Bt: ἴσθι
 T d5 τουτοισί] εἰς τουτοισί Cobet e4 οἶδε Bt: οὐδὲ T
 e5 ποιοῦσιν B: ποιεῖν B² TW e7 ἅπαντες B: ἅν πάντες T

Εὖ γε νῆ τὴν Ἥραν λέγεις καὶ πολλὴν ἀφθονίαν τῶν
 10 ὠφελούντων. τί δὲ δῆ; οἱ δὲ ἀκροαταὶ βελτίους ποιούσιν
 25 ἢ οὐ;

Καὶ οὗτοι.

Τί δέ, οἱ βουλευταί;

Καὶ οἱ βουλευταί.

5 Ἄλλ' ἄρα, ὦ Μέλητε, μὴ οἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, οἱ ἐκκλη-
 σιασταί, διαφθείρουσι τοὺς νεωτέρους; ἢ κακῆνοι βελτίους
 ποιούσιν ἅπαντες;

Κακῆνοι.

Πάντες ἄρα, ὡς ἕοικεν, Ἀθηναῖοι καλοὺς κάγαθούς
 10 ποιούσι πλὴν ἐμοῦ, ἐγὼ δὲ μόνος διαφθείρω. οὕτω λέγεις;

Πάνυ σφόδρα ταῦτα λέγω.

Πολλὴν γέ μου κατέγνωκας δυστυχίαν. καὶ μοι ἀπό-
 κρῖναι ἢ καὶ περὶ ἵππους οὕτω σοι δοκεῖ ἔχειν; οἱ μὲν
 b βελτίους ποιούντες αὐτοὺς πάντες ἄνθρωποι εἶναι, εἰς δέ
 τις ὁ διαφθείρων; ἢ τοῦναντίον τούτου πᾶν εἰς μὲν τις ὁ
 βελτίους οἷός τ' ὦν ποιεῖν ἢ πάνυ ὀλίγοι, οἱ ἵππικοί, οἱ δὲ
 πολλοὶ ἑάνπερ συνῶσι καὶ χρῶνται ἵπποις, διαφθείρουσιν;
 5 οὐχ οὕτως ἔχει, ὦ Μέλητε, καὶ περὶ ἵππων καὶ τῶν ἄλλων
 ἀπάντων ζώων; πάντως δήπου, ἑάντε σὺ καὶ Ἄνυτος οὐ
 φῆτε ἑάντε φῆτε· πολλὴ γὰρ ἄν τις εὐδαιμονία εἴη περὶ
 τοὺς νέους εἰ εἰς μὲν μόνος αὐτοὺς διαφθείρει, οἱ δ' ἄλλοι
 c ὠφελούσιν. ἀλλὰ γάρ, ὦ Μέλητε, ἱκανῶς ἐπιδείκνυσαι
 ὅτι οὐδεπώποτε ἐφρόντισας τῶν νέων, καὶ σαφῶς ἀποφαί-
 νεις τὴν σαυτοῦ ἀμέλειαν, ὅτι οὐδέν σοι μεμέληκεν περὶ ὧν
 ἐμὲ εἰσάγεις.

5 Ἔτι δὲ ἡμῖν εἰπέ, ὦ πρὸς Διὸς Μέλητε, πότερόν ἐστω
 οἰκεῖν ἄμεινον ἐν πολίταις χρηστοῖς ἢ πονηροῖς; ὦ τάν, ἀπό-
 κρῖναι· οὐδὲν γάρ τοι χαλεπὸν ἐρωτῶ, οὐχ οἱ μὲν πονηροὶ

ε 10 οἱ δὲ T: οἶδε οἱ B α 5 οἱ ἐκκλησιασταὶ secl. Hirschig
 α 12 ἀτυχίαν T sed δυσ in marg. β 1 πάντες B: ἅπαντες T
 β 6 οὐ Bt: μὴ T ε 2 ἀποφαίνη σαφῶς W Arm. ε 7 πονηροὶ
 κακόν τι B: πονηροὶ ἀεὶ κακόν τι T: πονηροὶ κακὸν ἀεὶ τι W

κακόν τι ἐργάζονται τοὺς ἀεὶ ἐγγυτάτῳ αὐτῶν ὄντας, οἱ δ' ἀγαθοὶ ἀγαθόν τι;

Πάνυ γε.

10

Ἔστιν οὖν ὅστις βούλεται ὑπὸ τῶν συνόντων βλάπτεσθαι μᾶλλον ἢ ὠφελεῖσθαι; ἀποκρίνου, ὦ ἀγαθέ· καὶ γὰρ ὁ νόμος κελεύει ἀποκρίνεσθαι. ἔσθ' ὅστις βούλεται βλάπτεσθαι;

Οὐ δῆτα.

Φέρε δῆ, πότερον ἐμὲ εἰσάγεις δεῦρο ὡς διαφθείρουτα τοὺς νέους καὶ πονηροτέρους ποιοῦντα ἐκόντα ἢ ἄκουτα;

5

Ἐκόντα ἔγωγε.

Τί δῆτα, ὦ Μέλητε; τοσοῦτον σὺ ἐμοῦ σοφώτερος εἶ τηλικούτου ὄντος τηλικόσδε ὦν, ὥστε σὺ μὲν ἔγνωκας ὅτι οἱ μὲν κακοὶ κακόν τι ἐργάζονται ἀεὶ τοὺς μάλιστα πλησίον ἑαυτῶν, οἱ δὲ ἀγαθοὶ ἀγαθόν, ἐγὼ δὲ δὴ εἰς τοσοῦτον ἀμαθίας ἤκω ὥστε καὶ τοῦτ' ἀγνοῶ, ὅτι ἐὰν τινα μοχθηρὸν ποιήσω τῶν συνόντων, κωδυνεύσω κακόν τι λαβεῖν ὑπ' αὐτοῦ, ὥστε τοῦτο <τὸ> τοσοῦτον κακὸν ἐκὼν ποιῶ, ὡς φῆς σύ; ταῦτα ἐγὼ σοι οὐ πείθομαι, ὦ Μέλητε, οἶμαι δὲ οὐδὲ ἄλλον ἀνθρώπων οὐδένα· ἀλλ' ἢ οὐ διαφθείρω, ἢ εἰ διαφθείρω, ἄκων, ὥστε σύ γε κατ' ἀμφότερα ψεύδῃ. εἰ δὲ ἄκων διαφθείρω, τῶν τοιούτων [καὶ ἀκουσίων] ἀμαρτημάτων οὐ δεῦρο νόμος εἰσάγειν ἔστιν, ἀλλὰ ἰδίᾳ λαβόντα διδάσκειν καὶ νοθετεῖν· δῆλον γὰρ ὅτι ἐὰν μάθω, παύσομαι ὃ γε ἄκων ποιῶ. σὺ δὲ συγγενέσθαι μὲν μοι καὶ διδάξαι ἔφυγες καὶ οὐκ ἠθέλησας, δεῦρο δὲ εἰσάγεις, οἱ νόμος ἔστιν εἰσάγειν τοὺς κολάσεως δεομένους ἀλλ' οὐ μαθήσεως.

10

e

5

26

5

Ἄλλὰ γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο μὲν ἤδη δῆλον οὐγὼ ἔλεγον, ὅτι Μελήτῳ τούτων οὔτε μέγα οὔτε μικρὸν πώποτε ἐμέλησεν. ὅμως δὲ δὴ λέγε ἡμῖν, πῶς με φῆς

b

d 2 ἀποκρίνου B T: ἀπόκριναι B² W d 6 νέους T: νεωτέρους B
d 8 δῆτα B γρ. t: δῆ ποτε T d 9 σὺ B: εἶ T e 1 ἀγαθόν τι
T Arm. e 3 ὑπ' T: ἀπ' B e 4 τὸ om. B T W e 6 εἰ om.
Stephanus διαφθείρω bis scripsit Naber a 2 καὶ ἀκουσίων secl.
Cobet a 4 δ] οἱ Schanz a 8 ἤδη δῆλον W: δῆλον b: δῆλον
ἤδη ἔστιν T b 1 οὐγὼ T W: ὃ ἐγὼ b τούτων B: τούτῳ T W

διαφθείρειν, ὦ Μέλητε, τοὺς νεωτέρους; ἢ δῆλον δὴ ὅτι
κατὰ τὴν γραφὴν ἢ ἐγράψω θεοὺς διδάσκοντα μὴ νομίζω
5 οὓς ἢ πόλις νομίζει, ἕτερα δὲ δαιμόνια καινά; οὐ ταῦτα
λέγεις ὅτι διδάσκων διαφθείρω;

Πάνυ μὲν οὖν σφόδρα ταῦτα λέγω.

Πρὸς αὐτῶν τοίνυν, ὦ Μέλητε, τούτων τῶν θεῶν ὧν νῦν
ὁ λόγος ἐστίν, εἰπέ ἔτι σαφέστερον καὶ ἐμοὶ καὶ τοῖς ἀν-
c δράσιω τουτοισί. ἐγὼ γὰρ οὐ δύναμαι μαθεῖν πότερον λέγεις
διδάσκειν με νομίζω εἶναι τινας θεοὺς—καὶ αὐτοὺς ἄρα νομίζω
εἶναι θεοὺς καὶ οὐκ εἰμὶ τὸ παράπαν ἄθεος οὐδὲ ταύτῃ ἀδικῶ
—οὐ μέντοι οὔσπερ γε ἢ πόλις ἀλλὰ ἐτέρους, καὶ τοῦτ' ἐστὶν
5 ὃ μοι ἐγκαλεῖς, ὅτι ἐτέρους, ἢ παντάπασί με φῆς οὔτε
αὐτὸν νομίζω θεοὺς τοὺς τε ἄλλους ταῦτα διδάσκειν.

Ταῦτα λέγω, ὡς τὸ παράπαν οὐ νομίζεις θεοὺς.

d ὦ θαυμάσιε Μέλητε, ἵνα τί ταῦτα λέγεις; οὐδὲ ἥλιον
οὐδὲ σελήνην ἄρα νομίζω θεοὺς εἶναι, ὥσπερ οἱ ἄλλοι ἀν-
θρωποι;

Μὰ Δί', ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐπεὶ τὸν μὲν ἥλιον λίθον
5 φησὶν εἶναι, τὴν δὲ σελήνην γῆν.

Ἄναξαγόρου οἶε κατηγορεῖν, ὦ φίλε Μέλητε; καὶ οὕτω
καταφρονεῖς τῶνδε καὶ οἶε αὐτοὺς ἀπείρους γραμμάτων εἶναι
ὥστε οὐκ εἰδέναι ὅτι τὰ Ἄναξαγόρου βιβλία τοῦ Κλαζομε-
νίου γέμει τούτων τῶν λόγων; καὶ δὴ καὶ οἱ νέοι ταῦτα παρ'
10 ἐμοῦ μαθάνουσι, ἃ ἕξεστιν ἐνίοτε εἰ πάνυ πολλοῦ δραχμῆς
e ἐκ τῆς ὀρχήστρας πριαμένοις Σωκράτους καταγελᾶν, ἐὰν
προσποιῆται ἑαυτοῦ εἶναι, ἄλλως τε καὶ οὕτως ἄτοπα ὄντα;
ἀλλ', ὦ πρὸς Διός, οὕτωςί σοι δοκῶ; οὐδένα νομίζω θεὸν
εἶναι;

5 . Οὐ μέντοι μὰ Δία οὐδ' ὀπωστιοῦν.

b3 δῆλον δὴ ὅτι B: δῆλονότι T c1 τοῖς ἀνδράσιω secl. Cobet
c1 τουτοισί B² T W: τούτοις B d1 ἵνα Bt: om. T d6 Ἄναξα-
γόρου secl. Schanz d7 αὐτοὺς B: αὐτὸς T e1 πριαμένοις B²:
πριαμένοι B T W e3 νομίζω B: νομίζειν T: ὡς νομίζω Arm.:
νομίζων W

*Απιστός γ' εἶ, ὦ Μέλητε, καὶ ταῦτα μέντοι, ὡς ἐμοὶ δοκεῖς, σαυτῷ. ἐμοὶ γὰρ δοκεῖ οὕτως, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πάνυ εἶναι ὑβριστὴς καὶ ἀκόλαστος, καὶ ἀτεχνῶς τὴν γραφὴν ταύτην ὑβρεῖ τιwὶ καὶ ἀκολασίwα καὶ νεότητι γράψασθαι. ἔοικεν γὰρ ὥσπερ αἰνιγμα συντιθέντι διαπειρωμένw *Ἄρα 27 γνώσεται Σωκράτης ὁ σοφὸς δὴ ἐμοῦ χαριεντιζομένου καὶ ἐναντί' ἐμαυτῷ λέγοντος, ἥ ἔξαπατήσω αὐτὸν καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἀκούοντας;” οὗτος γὰρ ἐμοὶ φαίνεται τὰ ἐναντία λέγειν αὐτὸς ἑαυτῷ ἐν τῇ γραφῇ ὥσπερ ἂν εἰ εἴποι. “Ἄδικεῖ 5 Σωκράτης θεοὺς οὐ νομίζω, ἀλλὰ θεοὺς νομίζω.” καίτοι τοῦτό ἐστι παίζοντος.

Συνεπισκέψασθε δὴ, ὦ ἄνδρες, ἥ μοι φαίνεται ταῦτα λέγειν· σὺ δὲ ἡμῖν ἀπόκριναι, ὦ Μέλητε. ὑμεῖς δέ, ὅπερ κατ' ἀρχὰς ὑμᾶς παρητησάμην, μέμνησθέ μοι μὴ θορυβεῖν b ἐὰν ἐν τῷ εἰωθότῳ τρόπῳ τοὺς λόγους ποιῶμαι.

*Ἔστιν ὅστις ἀνθρώπων, ὦ Μέλητε, ἀνθρώπεια μὲν νομίζει πράγματ' εἶναι, ἀνθρώπους δὲ οὐ νομίζει; ἀποκρῶσθω, ὦ ἄνδρες, καὶ μὴ ἄλλα καὶ ἄλλα θορυβεῖτω· ἔσθ' ὅστις ἵππους 5 μὲν οὐ νομίζει, ἵππικὰ δὲ πράγματα; ἥ αὐλητὰς μὲν οὐ νομίζει εἶναι, αὐλητικὰ δὲ πράγματα; οὐκ ἔστιν, ὦ ἄριστε ἀνδρῶν· εἰ μὴ σὺ βούλει ἀποκρίνεσθαι, ἐγὼ σοὶ λέγω καὶ τοῖς ἄλλοις τουτοισί. ἀλλὰ τὸ ἐπὶ τούτῳ γε ἀπόκριναι· ἔσθ' ὅστις δαιμόνια μὲν νομίζει πράγματ' εἶναι, δαίμονας δὲ c οὐ νομίζει;

Οὐκ ἔστιν.

Ἵως ὄνησας ὅτι μόγις ἀπεκρίνω ὑπὸ τουτωνὶ ἀναγκαζόμενος. οὐκοῦν δαιμόνια μὲν φῆς με καὶ νομίζω καὶ διδά- 5 σκειν, εἴτ' οὖν καὶ εἴτε παλαιά, ἀλλ' οὖν δαιμόνιά γε νομίζω κατὰ τὸν σὸν λόγον, καὶ ταῦτα καὶ διωμόσω ἐν τῇ ἀντιγραφῇ. εἰ δὲ δαιμόνια νομίζω, καὶ δαίμονας δήπου

ε 7 γὰρ B: μὲν γὰρ T a 1 post συντιθέντι add. ἥ T: καὶ Arm.
 a 2 δὴ Bt: om. T a 4 οὕτως Arm. (recte fortasse) et mox λέγων
 a 5 εἰ B² TW: om. B a 8 δὴ Bt: δέ T μοι Bt: ἐμοὶ T
 b 8 ἀποκρίνεσθαι B T: ἀποκρίνασθαι Wt b 9 τὸ Bt: τῷ T c 7 τῇ
 Bt: om.. T

πολλή ἀνάγκη νομίζειν μέ ἐστιν· οὐχ οὕτως ἔχει; ἔχει δὴ·
 10 τίθημι γάρ σε ὁμολογοῦντα, ἐπειδὴ οὐκ ἀποκρίνη. τοὺς δὲ
 d δαίμονας οὐχὶ ἦτοι θεοὺς γε ἡγούμεθα ἢ θεῶν παῖδας; φῆς
 ἦ οὐ;

Πάνυ γε.

Οὐκοῦν εἶπερ δαίμονας ἡγοῦμαι, ὡς σὺ φῆς, εἰ μὲν θεοί
 5 τινές εἰσιw οἱ δαίμονες, τοῦτ' ἂν εἶη ὃ ἐγὼ φημί σε αἰνίτ-
 τεσθαι καὶ χαριεντίζεσθαι, θεοὺς οὐχ ἡγούμενον φάναι με
 θεοὺς αὖ ἡγεῖσθαι πάλιν, ἐπειδήπερ γε δαίμονας ἡγοῦμαι·
 εἰ δ' αὖ οἱ δαίμονες θεῶν παῖδες εἰσιw νόθοι τινὲς ἢ ἐκ νυμ-
 φῶν ἢ ἐκ τινων ἄλλων ὧν δὴ καὶ λέγονται, τίς ἂν ἀνθρώ-
 10 πων θεῶν μὲν παῖδας ἡγοῖτο εἶναι, θεοὺς δὲ μή; ὁμοίως γὰρ
 e ἂν ἄτοπον εἶη ὥσπερ ἂν εἴ τις ἵππων μὲν παῖδας ἡγοῖτο
 [ἦ] καὶ ὄνων, τοὺς ἡμιόνους, ἵππους δὲ καὶ ὄνους μὴ ἡγοῖτο
 εἶναι. ἀλλ', ὦ Μέλητε, οὐκ ἔστιw ὅπως σὺ ταῦτα οὐχὶ
 ἀποπειρώμενος ἡμῶν ἐγράψω τὴν γραφὴν ταύτην ἢ ἀπορῶν
 5 ὅτι ἐγκαλοῖς ἐμοὶ ἀληθὲς ἀδίκημα· ὅπως δὲ σύ τινα πείθεις
 ἂν καὶ σμικρὸν νοῦν ἔχοντα ἀνθρώπων, ὡς [οὐ τοῦ αὐτοῦ]
 ἔστιw καὶ δαιμόνια καὶ θεῖα ἡγεῖσθαι, καὶ αὖ τοῦ αὐτοῦ μήτε
 28 δαίμονας μήτε θεοὺς μήτε ἥρωας, οὐδεμία μηχανή ἐστω.

Ἄλλὰ γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὡς μὲν ἐγὼ οὐκ ἀδικῶ
 κατὰ τὴν Μελήτου γραφὴν, οὐ πολλῆς μοι δοκεῖ εἶναι ἀπο-
 λογίας, ἀλλὰ ἱκανὰ καὶ ταῦτα· ὃ δὲ καὶ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν
 5 ἔλεγον, ὅτι πολλή μοι ἀπέχθεια γέγονεν καὶ πρὸς πολλοὺς,
 εὖ ἴστε ὅτι ἀληθὲς ἐστῶ. καὶ τοῦτ' ἔστιw ὃ ἐμὲ αἰρεῖ, ἐάν-
 περ αἰρῆ, οὐ Μέλητος οὐδὲ Ἄνυτος ἀλλ' ἢ τῶν πολλῶν δια-
 βολή τε καὶ φθόνος. ἃ δὴ καὶ ἄλλους πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς

d i ἡγούμεθα B : ἡγούμεθα εἶναι T d 6 με T : ἐμὲ B d 9 ἂν
 B² W t : om. B T e i ὥσπερ ἂν T W : ὥσπερ B e 2 ἢ secl.
 Forster τοὺς ἡμιόνους secl. Bäumllein sed legit Arrianus e 3 σὺ
 B² T W : οὐ B ταῦτα secl. Schanz e 6 νοῦν T W : γ' οὐν
 νοῦν B οὐ τοῦ αὐτοῦ B : οὐ τοῦ αὐτοῦ ἀνδρὸς T : secl. Rieckher
 a 6 ἀληθὲς B : ἀληθῆς T αἰρεῖ T : αἰρήσει B a 8 καὶ
 ἄλλους πολλοὺς καὶ conl. Schanz et sic Arm. : πολλοὺς καὶ ἄλλους
 καὶ B T

ἄνδρας ἤρηκεν, οἶμαι δὲ καὶ αἰρήσει· οὐδὲν δὲ δεινὸν μὴ ἐν b
ἐμοὶ στή.

Ἴσως ἂν οὖν εἴποι τις· “Εἴτ’ οὐκ αἰσχύνῃ, ὦ Σώκρατες, τοιοῦτον ἐπιτήδευμα ἐπιτηδεύσας ἐξ οὗ κινδυνεύεις νυνὶ ἀπο-
θανεῖν;” ἐγὼ δὲ τούτῳ ἂν δίκαιον λόγον ἀντειποίμι, ὅτι “Οὐ 5
καλῶς λέγεις, ὦ ἄνθρωπε, εἰ οἶει δεῖν κίνδυνον ὑπολογίζεσθαι τοῦ ζῆν ἢ τεθνᾶναι ἄνδρα ὅτου τι καὶ σμικρὸν ὄφελός ἐστιν, ἀλλ’ οὐκ ἐκεῖνο μόνον σκοπεῖν ὅταν πράττῃ, πότερον δίκαια ἢ ἄδικα πράττει, καὶ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ ἔργα ἢ κακοῦ. φαῦλοι γὰρ ἂν τῷ γε σῶ λόγῳ εἶεν τῶν ἡμιθέων ὅσοι ἐν Τροίᾳ c
τετελευτήκασιν οἳ τε ἄλλοι καὶ ὁ τῆς Θέτιδος υἱός, ὃς τοσοῦτον τοῦ κινδύνου κατεφρόνησεν παρὰ τὸ αἰσχρὸν τι ὑπομεῖναι ὥστε, ἐπειδὴ εἶπεν ἢ μήτηρ αὐτῷ προθυμουμένῳ Ἔκτορα ἀποκτεῖναι, θεὸς οὖσα, οὕτωςί πως, ὡς ἐγὼ οἶμαι 5
“ὦ παῖ, εἰ τιμωρήσεις Πατρόκλῳ τῷ ἐταίρῳ τὸν φόνον καὶ Ἔκτορα ἀποκτενεῖς, αὐτὸς ἀποθανῆ—αὐτίκα γάρ τοι, φησί, ‘μεθ’ Ἔκτορα πότμος ἐτοιμός’—ὁ δὲ τοῦτο ἀκούσας τοῦ μὲν θανάτου καὶ τοῦ κινδύνου ὀλιγόρησε, πολὺ δὲ μᾶλλον δείσας τὸ ζῆν κακὸς ὢν καὶ τοῖς φίλοις μὴ τιμωρεῖν, d
‘Αὐτίκα,’ φησί, ‘τεθναῖην, δίκην ἐπιθεῖς τῷ ἀδικοῦντι, ἵνα μὴ ἐνθάδε μένω καταγέλαστος παρὰ νηυσὶ κορωνίσιν ἄχθος ἀρούρης.’ μὴ αὐτὸν οἶει φροντίσαι θανάτου καὶ κινδύνου;” 5

Οὕτω γὰρ ἔχει, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῇ ἀληθείᾳ· οὗ ἂν τις ἐαυτὸν τάξῃ ἡγησάμενος βέλτιστον εἶναι ἢ ὑπ’ ἄρχοντος ταχθῆ, ἐνταῦθα δεῖ, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, μένοντα κινδυνεύειν, μηδὲν ὑπολογιζόμενον μήτε θάνατον μήτε ἄλλο μηδὲν πρὸ τοῦ αἰσχροῦ. ἐγὼ οὖν δευὰ ἂν εἶην εἰργασμένος, ὦ ἄνδρες 10
Ἀθηναῖοι, εἰ ὅτε μὲν με οἱ ἄρχοντες ἔταττον, οὓς ὑμεῖς εἴλεσθε e

b 1 αἰρήσει T b: αἰρήσειν B b 3 ἂν T Eus. Stob.: δ' ἂν B t
b 5 οὐ B t: om. T b 8 πότερον T W: πότερα B c 5 οὕτωςί
B: οὕτως T c 6 ὦ παῖ B' T W Arm.: om. B c 8 τοῦτ' T:
ταῦτα B d 2 δίκην B: τὴν δίκην T d 3 κορωνίσιν T: κορωνήσιν
B: ἐτώσιον Homerus Σ 104 d 7 ἢ ante ἡγησάμενος add. B

ἄρχειν μου, καὶ ἐν Ποτειδαίᾳ καὶ ἐν Ἀμφιπόλει καὶ ἐπὶ
 Δηλίῳ, τότε μὲν οὐ̄ ἐκεῖνοι ἔταπτον ἔμενον ὥσπερ καὶ ἄλλος
 τις καὶ ἐκινδύνευον ἀποθανεῖν, τοῦ δὲ θεοῦ τάπτοντος, ὡς ἐγὼ
 5 ὤήθην τε καὶ ὑπέλαβον, φιλοσοφοῦντά με δεῖν ζῆν καὶ ἐξετά-
 ζοντα ἔμαυτὸν καὶ τοὺς ἄλλους, ἐνταῦθα δὲ φοβηθεῖς ἢ θάνατον
 29 ἢ ἄλλ' ὅτιοῦν πρᾶγμα λίπομι τὴν τάξι. δεινὸν τὰν εἶη, καὶ
 ὡς ἀληθῶς τότ' ἂν με δικαίως εἰσάγοι τις εἰς δικαστήριον,
 ὅτι οὐ νομίζω θεοὺς εἶναι ἀπειθῶν τῇ μαντείᾳ καὶ δεδιῶς
 θάνατον καὶ οἰόμενος σοφὸς εἶναι οὐκ ὦν. τὸ γὰρ τοι
 5 θάνατον δεδιέναι, ὧ̄ ἄνδρες, οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ δοκεῖν σοφὸν
 εἶναι μὴ ὄντα· δοκεῖν γὰρ εἰδέναι ἐστὶν ἂ οὐκ οἶδεν. οἶδε
 μὲν γὰρ οὐδεὶς τὸν θάνατον οὐδ' εἰ τυγχάνει τῷ ἀνθρώπῳ
 πάντων μέγιστον ὄν τῶν ἀγαθῶν, δεδίασι δ' ὡς εὔ εἰδότες
 b ὅτι μέγιστον τῶν κακῶν ἐστι. καίτοι πῶς οὐκ ἀμαθία ἐστὶν
 αὕτη ἢ ἐπονείδιστος, ἢ τοῦ οἶεσθαι εἰδέναι ἂ οὐκ οἶδεν; ἐγὼ
 δ', ὧ̄ ἄνδρες, τούτῳ καὶ ἐνταῦθα ἴσως διαφέρω τῶν πολλῶν
 ἀνθρώπων, καὶ εἰ δὴ τῷ σοφώτερός του φαίην εἶναι, τούτῳ
 5 ἂν, ὅτι οὐκ εἰδῶς ἱκανῶς περὶ τῶν ἐν Ἄιδου οὕτω καὶ οἶομαι
 οὐκ εἰδέναι· τὸ δὲ ἀδικεῖν καὶ ἀπειθεῖν τῷ βελτίονι καὶ θεῷ
 καὶ ἀνθρώπῳ, ὅτι κακὸν καὶ αἰσχροὺν ἐστὶν οἶδα. πρὸ οὖν τῶν
 κακῶν ὦν οἶδα ὅτι κακά ἐστιν, ἂ μὴ οἶδα εἰ καὶ ἀγαθὰ ὄντα
 τυγχάνει οὐδέποτε φοβήσομαι οὐδὲ φεύξομαι· ὥστε οὐδ' εἰ
 c με νῦν ὑμεῖς ἀφίετε Ἀνύτῳ ἀπιστήσαντες, ὅς ἔφη ἢ τὴν
 ἀρχὴν οὐ δεῖν ἐμὲ δεῦρο εἰσελθεῖν ἢ, ἐπειδὴ εἰσῆλθον, οὐχ
 οἶόν τ' εἶναι τὸ μὴ ἀποκτεῖναί με, λέγων πρὸς ὑμᾶς ὡς εἰ
 διαφευξοίμην ἤδη [ἂν] ὑμῶν οἱ ὑεῖς ἐπιτηδεύοντες ἂ Σωκρά-
 5 τῆς διδάσκει πάντες παντάπασι διαφθαρήσονται,—εἰ μοι
 c πρὸς ταῦτα εἶποιτε· “Ω Σώκρατες, νῦν μὲν Ἀνύτῳ οὐ πει-

e5 δεῖν [ζῆν] διαζῆν Stobaeus . a1 λίπομι B: λείπομι T
 τὰν B: μέντ' ἂν T: ἂν Stobaeus a6 οὐκ] μὴ in marg. T
 b1 καίτοι Eusebius: καὶ τοῦτο B T W Stobaeus: καὶ Arm. b2 αὕτη
 ἢ om. Arm. b3 τούτῳ secl. Schanz b4 τούτῳ B² T W:
 τοῦτο B b8 εἰ καὶ Stobaeus Eusebius Theodoretus: εἰ B T
 c4 ἂν secl. Cobet c6 πειθόμεθα Baumann

σόμεθα ἀλλ' ἀφίεμέν σε, ἐπὶ τούτῳ μέντοι, ἐφ' ᾧτε μηκέτι
ἐν ταύτῃ τῇ ζητήσῃ διατρίβειν μηδὲ φιλοσοφεῖν· εἰ δὲ
ἀλῶς ἔτι τοῦτο πράττων, ἀποθανῆ” —εἰ οὖν με, ὅπερ εἶπον, d
ἐπὶ τούτοις ἀφίετε, εἵπομ' ἂν ὑμῖν ὅτι “Ἐγὼ ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, ἀσπάζομαι μὲν καὶ φιλῶ, πείσομαι δὲ μᾶλλον τῷ
θεῷ ἢ ὑμῖν, καὶ ἕωσπερ ἂν ἐμπνέω καὶ οἶός τε ὦ, οὐ μὴ
παύσωμαι φιλοσοφῶν καὶ ὑμῖν παρακελευόμενός τε καὶ 5
ἐνδεικνύμενος ὅτῳ ἂν αἰεὶ ἐντυγχάνω ὑμῶν, λέγων οἷάπερ
εἶωθα, ὅτι “Ὡ ἄριστε ἀνδρῶν, Ἀθηναῖος ὢν, πόλεως τῆς
μεγίστης καὶ εὐδοκιμωτάτης εἰς σοφίαν καὶ ἰσχύν, χρημάτων
μὲν οὐκ αἰσχύνη ἐπιμελούμενος ὅπως σοι ἔσται ὡς πλείστα,
καὶ δόξης καὶ τιμῆς, φρονήσεως δὲ καὶ ἀληθείας καὶ τῆς e
ψυχῆς ὅπως ὡς βελτίστη ἔσται οὐκ ἐπιμελήῃ οὐδὲ φροντί-
ζεις;” καὶ εἰάν τις ὑμῶν ἀμφισβητήσῃ καὶ φῆ ἐπιμελεῖσθαι,
οὐκ εὐθὺς ἀφήσω αὐτὸν οὐδ' ἄπειμι, ἀλλ' ἐρήσομαι αὐτὸν καὶ
ἐξετάσω καὶ ἐλέγξω, καὶ εἰάν μοι μὴ δοκῆ κεκτῆσθαι ἀρετὴν, 5
φάναι δέ, ὀνειδιῶ ὅτι τὰ πλείστου ἄξια περὶ ἐλαχίστου ποι- 30
εῖται, τὰ δὲ φαυλότερα περὶ πλείονος. / ταῦτα καὶ νεωτέρῳ
καὶ πρεσβυτέρῳ ὅτῳ ἂν ἐντυγχάνω ποιήσω, καὶ ξένῳ καὶ
ἄστῳ, μᾶλλον δὲ τοῖς ἀστοῖς, ὅσῳ μου ἐγγυτέρω ἔστέ γένει.
ταῦτα γὰρ κελεύει ὁ θεός, εὖ ἴστε, καὶ ἐγὼ οἶομαι οὐδέν πω 5
ὑμῖν μείζον ἀγαθὸν γενέσθαι ἐν τῇ πόλει ἢ τὴν ἐμὴν τῷ θεῷ
ὑπηρεσίαν. οὐδὲν γὰρ ἄλλο πράττων ἐγὼ περιέρχομαι ἢ
πείθων ὑμῶν καὶ νεωτέρους καὶ πρεσβυτέρους μήτε σωμάτων
ἐπιμελεῖσθαι μήτε χρημάτων πρότερον μηδὲ οὕτω σφόδρα b
ὡς τῆς ψυχῆς ὅπως ὡς ἀρίστη ἔσται, λέγων ὅτι “Οὐκ ἐκ
χρημάτων ἀρετὴ γίνεταί, ἀλλ' ἐξ ἀρετῆς χρήματα καὶ τὰ
ἄλλα ἀγαθὰ τοῖς ἀνθρώποις ἅπαντα καὶ ἰδία καὶ δημοσία.”

d 2 ὦ T W : om. B e 3 ἀμφισβητήσῃ T : ἀμφισβητή B
a 1 ποιεῖται B : ποιήσεται T a 4 μου B : μοι T W (sed u supra : T w)
b 1 μηδὲ] μὴ δὲ B et (ut videtur) Stobaeus : μήτε ἄλλου τινὸς
T b b 2 ὅτι T W Arm. Stobaeus : om. B b 3 ἀρετὴ
B : ἢ ἀρετῆ T Stobaeus τὰ χρήματα Stobaeus b 4 ἅπαντα
om. Stobaeus

5 εἰ μὲν οὖν ταῦτα λέγων διαφθείρω τοὺς νέους, ταῦτ' ἂν εἴη
βλαβερά· εἰ δέ τις μέ φησιν ἄλλα λέγειν ἢ ταῦτα, οὐδὲν
λέγει. πρὸς ταῦτα,” φαίην ἄν, “ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἢ
πείθεσθε Ἀνύτφ ἢ μή, καὶ ἢ ἀφίετέ με ἢ μή, ὡς ἐμοῦ οὐκ
c ἂν ποιήσαντος ἄλλα, οὐδ' εἰ μέλλω πολλάκις τεθνᾶναι.”

Μὴ θορυβεῖτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀλλ' ἐμμείνατέ μοι
οἷς ἐδεήθην ὑμῶν, μὴ θορυβεῖν ἐφ' οἷς ἂν λέγω ἀλλ' ἀκούειν·
καὶ γάρ, ὡς ἐγὼ οἶμαι, ὀνήσεσθε ἀκούοντες. μέλλω γὰρ οὖν
5 ἅττα ὑμῖν ἐρεῖν καὶ ἄλλα ἐφ' οἷς ἴσως βοήσεσθε· ἀλλὰ
μηδαμῶς ποιεῖτε τοῦτο. εὖ γὰρ ἴστε, ἐάν με ἀποκτείνητε
τοιούτου ὄντα οἶον ἐγὼ λέγω, οὐκ ἐμὲ μείζω βλάψετε ἢ
ὑμᾶς αὐτούς· ἐμὲ μὲν γὰρ οὐδὲν ἂν βλάψειεν οὔτε Μέλητος
οὔτε Ἄνυτος—οὐδὲ γὰρ ἂν δύναίτο—οὐ γὰρ οἶομαι θεμιτὸν
d εἶναι ἀμείνουσι ἀνδρὶ ὑπὸ χείρονος βλάπτεσθαι. ἀποκτείνειε
μεντᾶν ἴσως ἢ ἐξελάσειεν ἢ ἀτιμώσειεν· ἀλλὰ ταῦτα οὗτος
μὲν ἴσως οἶεται καὶ ἄλλος τις πού μεγάλα κακά, ἐγὼ δ' οὐκ
οἶομαι, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ποιεῖν ἢ οὔτοσι νῦν ποιεῖ, ἄνδρα
5 ἀδίκως ἐπιχειρεῖν ἀποκτείνουσι. νῦν οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, πολλοῦ δέω ἐγὼ ὑπὲρ ἐμαντοῦ ἀπολογεῖσθαι, ὡς τις
ἂν οἶοίτο, ἀλλὰ ὑπὲρ ὑμῶν, μή τι ἐξαμάρτητε περὶ τὴν τοῦ
e θεοῦ δόσω ὑμῖν ἐμοῦ καταψηφισάμενοι. ἐὰν γὰρ με ἀπο-
κτείνητε, οὐ ῥαδίως ἄλλον τοιούτου εὐρήσετε, ἀτεχνῶς—εἰ
καὶ γελοιώτερον εἰπεῖν—προσκειμένον τῇ πόλει ὑπὸ τοῦ θεοῦ
ὥσπερ ἵππῳ μεγάλῳ μὲν καὶ γενναίῳ, ὑπὸ μεγέθους δὲ νωθε-
5 στέρῳ καὶ δεομένῳ ἐγείρεσθαι ὑπὸ μύωπός τινος, οἶον δὴ
μοι δοκεῖ ὁ θεὸς ἐμὲ τῇ πόλει προστεθηκέναι τοιοῦτόν τινα,
ὃς ὑμᾶς ἐγείρων καὶ πείθων καὶ ὀνειδίζων ἕνα ἕκαστον
31 οὐδὲν παύομαι τὴν ἡμέραν ὄλην πανταχοῦ προσκαθίζων.

b 7 ἄνδρες T: om. B b 8 με T: om. B ἢ μή T: ἢ μή ἀφίετε B
c 1 ποιήσαντος Cobet: ποιήσοντος BT c 2 ὦ T: om. B c 4 οὖν
om. W c 5 ἐρεῖν ὑμῖν T c 6 με T: ἐμὲ B c 8 ἂν βλάψειεν
B: βλάψει T c 9 δύναίτο Stobaeus et corr. pr. T d 1 ἀποκτενεῖ
με T d 2 ἀτιμώσειεν Stobaeus: ἀτιμάσειεν BT d 4 οὔτοσι νῦν
T: οὔτος νυνὶ B d 7 τι B: om. TW τοῦ θεοῦ TWb: τῶν
θεῶν B e 1 με T: ἐμὲ B e 4 νωθοτέρῳ T

τοιούτος οὖν ἄλλος οὐ ῥαδίως ὑμῖν γενήσεται, ὧ ἄνδρες, ἀλλ' ἐὰν ἐμοὶ πειθήσθε, φείσεσθέ μου· ὑμεῖς δ' ἴσως τάχ' ἂν ἀχθόμενοι, ὥσπερ οἱ νυστάζοντες ἐγειρόμενοι, κρούσαντες ἂν με, πειθόμενοι Ἀνύτῳ, ῥαδίως ἂν ἀποκτείναιτε, εἶτα τὸν 5 λοιπὸν βίον καθεύδοντες διατελοῖτε ἄν, εἰ μὴ τινα ἄλλον ὁ θεὸς ὑμῖν ἐπιπέμφειεν κηδόμενος ὑμῶν. ὅτι δ' ἐγὼ τυγχάνω ὧν τοιοῦτος οἶος ὑπὸ τοῦ θεοῦ τῇ πόλει δεδόσθαι, ἐνθὲνδε ἂν κατανοήσαίτε· οὐ γὰρ ἀνθρωπίνῳ ἔοικε τὸ ἐμὲ τῶν b μὲν ἐμαντοῦ πάντων ἡμεληκέναι καὶ ἀνέχεσθαι τῶν οἰκείων ἀμελουμένων τοσαῦτα ἤδη ἔτη, τὸ δὲ ὑμέτερον πράττειν αἰεὶ, ἰδίᾳ ἐκάστῳ προσιόντα ὥσπερ πατέρα ἢ ἀδελφὸν πρεσβύτερον πείθοντα ἐπιμελεῖσθαι ἀρετῆς. καὶ εἰ μὲν τι ἀπὸ 5 τούτων ἀπέλανον καὶ μισθὸν λαμβάνων ταῦτα παρεκελευόμην, εἶχον ἂν τινα λόγον· νῦν δὲ ὁρᾶτε δὴ καὶ αὐτοὶ ὅτι οἱ κατήγοροι τᾶλλα πάντα ἀναισχύντως οὕτω κατηγοροῦντες τοῦτό γε οὐχ οἰοί τε ἐγένοντο ἀπαναισχυντήσαι παρασχόμενοι μάρτυρα, ὡς ἐγὼ ποτέ τινα ἢ ἐπραξάμην c μισθὸν ἢ ἤτησα. ἰκανὸν γάρ, οἶμαι, ἐγὼ παρέχομαι τὸν μάρτυρα ὡς ἀληθῆ λέγω, τὴν πενίαν.

Ἴσως ἂν οὖν δόξειεν ἄτοπον εἶναι, ὅτι δὴ ἐγὼ ἰδίᾳ μὲν ταῦτα συμβουλεύω περιῶν καὶ πολυπραγμονῶ, δημοσίᾳ δὲ 5 οὐ τολμῶ ἀναβαίνων εἰς τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον συμβουλεύειν τῇ πόλει. τούτου δὲ αἰτιῶν ἔστιν ὁ ὑμεῖς ἐμοῦ πολλάκις ἀκηκόατε πολλαχοῦ λέγοντος, ὅτι μοι θεῖόν τι καὶ δαιμόνιον γίγνεται [φωνή], ὃ δὴ καὶ ἐν τῇ γραφῇ ἐπικωμωδῶν d Μέλητος ἐγράψατο. ἐμοὶ δὲ τοῦτ' ἔστιν ἐκ παιδὸς ἀρξάμενον, φωνὴ τις γιγνομένη, ἣ ὅταν γένηται, αἰεὶ ἀποτρέπει με τοῦτο ὃ ἂν μέλλω πράττειν, προτρέπει δὲ οὔποτε. τοῦτ' ἔστιν ὃ μοι ἐναντιοῦται τὰ πολιτικὰ πράττειν, καὶ 5

a 5 ἂν post ῥαδίως om. T a 6 βίον B γρ. t: χρόνον T ὑμῖν
 δ θεὸς T b 2 πάντων T: ἀπάντων B b 5 μὲν τι W: μέντοι
 τι B T (sed μέντι τι fuisse videtur in T) b 7 εἶχον B: εἶχεν T
 b 8 οὕτως ἀναισχύντως T b 9 τε B: om. T c 2 ἐγὼ om. T
 τὸν B T: om. W c 5 πολυπραγμονῶν T d 1 φωνή secl.
 Forster d 4 τοῦτο B: τούτου T

παγκάλως γέ μοι δοκεῖ ἐναντιοῦσθαι· εὐ γὰρ ἴστε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ ἐγὼ πάλαι ἐπεχείρησα πράττειν τὰ πολιτικὰ πράγματα, πάλαι ἂν ἀπολώλη καὶ οὐτ' ἂν ὑμᾶς ὠφελήκη οὐδὲν οὐτ' ἂν ἐμαυτόν. καὶ μοι μὴ ἄχθεσθε λέγοντι τάληθῆ· οὐ γὰρ ἔστω ὅστις ἀνθρώπων σωθήσεται οὔτε ὑμῖν οὔτε ἄλλῳ πλήθει οὐδενὶ γνησίως ἐναντιούμενος καὶ διακωλύων πολλὰ ἄδικα καὶ παράνομα ἐν τῇ πόλει γίνεσθαι, ἀλλ' ἀναγκαῖόν ἐστι τὸν τῷ ὄντι μαχοῦμενον ὑπὲρ τοῦ δικαίου, καὶ εἰ μέλλει ὀλίγον χρόνον σωθήσεσθαι, ἰδιωτεύειν ἀλλὰ μὴ δημοσιεύειν.

Μεγάλα δ' ἔγωγε ὑμῖν τεκμήρια παρέξομαι τούτων, οὐ λόγους ἀλλ' ὃ ὑμεῖς τιμᾶτε, ἔργα. ἀκούσατε δὴ μοι τὰ συμβεβηκότα, ἵνα εἰδῆτε ὅτι οὐδ' ἂν ἐνὶ ὑπεικάθοιμι παρὰ τὸ δίκαιον δείσας θάνατον, μὴ ὑπέικων δὲ ἀλλὰ κἂν ἀπολοίμην. ἐρῶ δὲ ὑμῖν φορτικὰ μὲν καὶ δικανικά, ἀληθῆ δέ. ἐγὼ γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἄλλην μὲν ἀρχὴν οὐδεμίαν πώποτε ἤρξα ἐν τῇ πόλει, ἐβούλευσα δέ· καὶ ἔτυχεν ἡμῶν ἡ φυλὴ [Ἀντιοχίς] πρυτανεύουσα ὅτε ὑμεῖς τοὺς δέκα στρατηγούς τοὺς οὐκ ἀνελομένους τοὺς ἐκ τῆς ναυμαχίας ἐβουλεύσασθε ἀθρόους κρίνειν, παρανόμως, ὡς ἐν τῷ ὑστέρω χρόνῳ πᾶσι ὑμῖν ἔδοξεν. τότε ἐγὼ μόνος τῶν πρυτάνεων ἠναντιώθην ὑμῖν μηδὲν ποιεῖν παρὰ τοὺς νόμους καὶ ἐναντία ἐψηφισάμην· καὶ ἐτοίμων ὄντων ἐνδεικνύειν με καὶ ἀπάγειν τῶν ῥητόρων, καὶ ὑμῶν κελευόντων καὶ βοώντων, μετὰ τοῦ νόμου καὶ τοῦ δικαίου ἔμην μᾶλλον με δεῖν διακωδυνεύειν ἢ μεθ' ὑμῶν γενέσθαι μὴ δίκαια βουλευομένων, φοβηθέντα δεσμὸν ἢ θάνατον. καὶ ταῦτα μὲν ἦν ἔτι δημοκρατουμένης τῆς πόλεως· ἐπειδὴ δὲ ὀλιγαρχία ἐγένετο, οἱ τριάκοντα αὐ

d 7 πάλαι secl. Cobet e 3 οὐδενὶ πλήθει T a 1 τὸν B: om. T
 a 5 μοι τὰ T: μου τὰ ἐμοὶ B: μου τὰ W a 7 δίκαιον Bt: δέον T
 ἀλλὰ κἂν scripsi: ἅμα καὶ ἅμα ἂν B: ἅμα καὶ T: ἀλλὰ καὶ ἅμ' ἂν W
 a 9 ἄνδρες T: om. B b 2 φυλὴ B² T w: βουλή B Ἀντιοχίς
 secl. Hirschig b 4 ἐβουλεύσασθε T Arm.: ἐβούλεσθε B παρα-
 νόμως Bt: παρανόμων T b 6 ὑμῖν T W Arm.: om. B καὶ
 ἐναντία ἐψηφισάμην secl. Hermann

μεταπεμφθήμενοι με πέμπτον αὐτὸν εἰς τὴν θόλον προσέταξαν 5
 ἀγαγεῖν ἐκ Σαλαμῖνος Λέοντα τὸν Σαλαμῖνιον ἵνα ἀποθάνοι,
 οἷα δὴ καὶ ἄλλοις ἐκεῖνοι πολλοῖς πολλὰ προσέταττον, βου-
 λόμενοι ὡς πλείστους ἀναπλῆσαι αἰτιῶν. τότε μέντοι ἐγὼ
 οὐ λόγῳ ἀλλ' ἔργῳ αὖ ἐνεδειξάμην ὅτι ἐμοὶ θανάτου μὲν d
 μέλει, εἰ μὴ ἀγροικότερον ἦν εἰπεῖν, οὐδ' ὀτιοῦν, τοῦ δὲ μηδὲν
 ἄδικον μηδ' ἀνόσιον ἐργάζεσθαι, τούτου δὲ τὸ πᾶν μέλει.
 ἐμὲ γὰρ ἐκείνη ἡ ἀρχὴ οὐκ ἐξέπληξεν, οὕτως ἰσχυρὰ οὔσα,
 ὥστε ἄδικόν τι ἐργάσασθαι, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκ τῆς θόλου 5
 ἐξήλθομεν, οἱ μὲν τέτταρες ὄχοντο εἰς Σαλαμῖνα καὶ ἤγαγον
 Λέοντα, ἐγὼ δὲ ἄχόμην ἀπιὼν οἴκαδε. καὶ ἴσως ἂν διὰ
 ταῦτα ἀπέθανον, εἰ μὴ ἡ ἀρχὴ διὰ ταχέων κατελύθη. καὶ
 τούτων ὑμῖν ἔσονται πολλοὶ μάρτυρες. e

Ἄρ' οὖν ἂν με οἴεσθε τοσάδε ἔτη διαγενέσθαι εἰ ἔπραττον
 τὰ δημόσια, καὶ πράττων ἀξίως ἀνδρὸς ἀγαθοῦ ἐβοήθουν
 τοῖς δικαίοις καὶ ὥσπερ χρὴ τοῦτο περὶ πλείστον ἐποιούμην;
 πολλοῦ γε δεῖ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· οὐδὲ γὰρ ἂν ἄλλος 5
 ἀνθρώπων οὐδεὶς. ἀλλ' ἐγὼ διὰ παντὸς τοῦ βίου δημοσίᾳ 33
 τε εἴ πού τι ἔπραξα τοιοῦτος φανούμαι, καὶ ἰδίᾳ ὁ αὐτὸς
 οὗτος, οὐδενὶ πώποτε συγχωρήσας οὐδὲν παρὰ τὸ δίκαιον
 οὔτε ἄλλῳ οὔτε τούτων οὐδενὶ οὗς δὴ διαβάλλοντες ἐμέ
 φασιν ἐμοὺς μαθητὰς εἶναι. ἐγὼ δὲ διδάσκαλος μὲν οὐδενὸς 5
 πώποτ' ἐγενόμην· εἰ δέ τίς μου λέγοντος καὶ τὰ ἐμαντοῦ
 πράττοντος ἐπιθυμοῖ ἀκούειν, εἴτε νεώτερος εἴτε πρεσβύτερος,
 οὐδενὶ πώποτε ἐφθόνησα, οὐδὲ χρήματα μὲν λαμβάνων διαλέ-
 γομαι μὴ λαμβάνων δὲ οὐ, ἀλλ' ὁμοίως καὶ πλουσίῳ καὶ b
 πένητι παρέχω ἐμαντὸν ἐρωτᾶν, καὶ ἐάν τις βούληται
 ἀποκρυνόμενος ἀκούειν ὧν ἂν λέγω. καὶ τούτων ἐγὼ εἴτε
 τις χρηστὸς γίγνεται εἴτε μὴ, οὐκ ἂν δικαίως τὴν αἰτίαν
 ὑπέχοιμι, ὧν μήτε ὑπεσχόμην μηδενὶ μηδὲν πώποτε μάθημα 5
 μήτε ἐδίδαξα· εἰ δέ τίς φησι παρ' ἐμοῦ πώποτέ τι μαθεῖν ἢ

d1 μὲν θανάτου T e1 ὑμῖν] ὑμῶν Hermann e5 δεῖ
 B² TW: δὴ B a4 δὴ T: οἱ Bt a6 μου B: ἐμοῦ T
 a7 ἐπιθυμοῖ T: ἐπιθυμεί B: ἐπεθύμει Cobet b6 τι B: ἢ T

ἀκοῦσαι ἰδίᾳ ὅτι μὴ καὶ οἱ ἄλλοι πάντες, εὖ ἴστε ὅτι οὐκ ἀληθῆ λέγει.

Ἄλλὰ διὰ τί δὴ ποτε μετ' ἐμοῦ χαίρουσί τινες πολὺν
 c χρόνον διατρίβοντες; ἀκηκόατε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πᾶσαν
 ὑμῖν τὴν ἀλήθειαν ἐγὼ εἶπον· ὅτι ἀκούοντες χαίρουσιν
 ἐξεταζομένοις τοῖς οἰομένοις μὲν εἶναι σοφοῖς, οὖσι δ' οὐ.
 ἔστι γὰρ οὐκ ἀηδές. ἐμοὶ δὲ τοῦτο, ὡς ἐγὼ φημι, προστέ-
 5 τακται ὑπὸ τοῦ θεοῦ πράττειν καὶ ἐκ μαντείων καὶ ἐξ ἐνυπνίων
 καὶ παντὶ τρόπῳ ᾧπέρ τις ποτε καὶ ἄλλη θεία μοῖρα ἀνθρώπῳ
 καὶ ὀτιοῦν προσέταξε πράττειν. ταῦτα, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 καὶ ἀληθῆ ἔστιν καὶ εὐλέγκτα. εἰ γὰρ δὴ ἔγωγε τῶν νέων
 d τοὺς μὲν διαφθείρω τοὺς δὲ διέφθαρκα, χρῆν δῆπου, εἴτε
 τινὲς αὐτῶν πρεσβύτεροι γενόμενοι ἔγνωσαν ὅτι νέοις οὖσιν
 αὐτοῖς ἐγὼ κακὸν πρόποτέ τι συνεβούλευσα, νυνὶ αὐτοὺς
 ἀναβαλίνοντας ἐμοῦ κατηγορεῖν καὶ τιμωρεῖσθαι· εἰ δὲ μὴ
 5 αὐτοὶ ἤθελον, τῶν οἰκείων τινὰς τῶν ἐκείνων, πατέρας καὶ
 ἀδελφούς καὶ ἄλλους τοὺς προσήκοντας, εἴπερ ὑπ' ἐμοῦ τι
 κακὸν ἐπεπόνθησαν αὐτῶν οἱ οἰκείοι, νῦν μεμνήσθαι [καὶ
 τιμωρεῖσθαι]. πάντως δὲ πάρεισιν αὐτῶν πολλοὶ ἐνταυθοῖ
 οὗς ἐγὼ ὀρώ, πρῶτον μὲν Κρίτων οὔτοςί, ἐμὸς ἡλικιώτης
 e καὶ δημότης, Κριτοβούλου τοῦδε πατήρ, ἔπειτα Λυσανίας ὁ
 Σφήτιος, Αἰσχίνου τοῦδε πατήρ, ἔτι δ' Ἀντιφῶν ὁ Κηφι-
 σιεύς οὔτοςί, Ἐπιγένους πατήρ, ἄλλοι τοίνυν οὔτοι ὧν οἱ
 ἀδελφοὶ ἐν ταύτῃ τῇ διατριβῇ γεγόνασιν, Νικόστρατος
 5 Θεοζοτίδου, ἀδελφὸς Θεοδότου—καὶ ὁ μὲν Θεόδοτος τετε-
 λεύτηκεν, ὥστε οὐκ ἂν ἐκεῖνός γε αὐτοῦ καταδηθείη—καὶ
 Παράλιος ὄδε, ὁ Δημοδόκου, οὗ ἦν Θεάγης ἀδελφός· ὄδε δὲ
 34 Ἀδείμαντος, ὁ Ἀρίστωνος, οὗ ἀδελφὸς οὔτοςί Πλάτων, καὶ

b 7 οἱ T W: om. B

c 7 ἄνδρες T: om. B

νέων B: νεωτέρων T

e 1 τοῦδε B: τούτου T

ζοτίδου W cf. C I A ii. 2, no. 944: θεοζωτίδου B: ὁ θεοσοτίδου T: τε
 ὁ ζοτίδου Arm.

e 7 Παράλιος Kirchner cf. C I A ii. 660: παράλος
 T: παράδος B W Arm.

c 6 ἄλλη] ἄλλῳ Arm.

c 8 εὐελέγκτα T

d 7 αὐτῶν om. T καὶ τιμωρεῖσθαι om. T

e 2 ἔτι δ' T Arm.: ἔτι B

e 5 θεο-

Αἰαντόδωρος, οὗ Ἀπολλόδωρος ὄδε ἀδελφός. καὶ ἄλλους πολλοὺς ἐγὼ ἔχω ὑμῖν εἰπεῖν, ὧν τινα ἐχρῆν μάλιστα μὲν ἐν τῷ ἑαυτοῦ λόγῳ παρασχέσθαι Μέλητον μάρτυρα· εἰ δὲ τότε ἐπελάθετο, νῦν παρασχέσθω—ἐγὼ παραχωρῶ—καὶ λεγέτω 5 εἴ τι ἔχει τοιοῦτον. ἀλλὰ τούτου πᾶν τοῦναντίον εὐρήσετε, ὧ ἄνδρες, πάντας ἐμοὶ βοηθεῖν ἐτοιμοὺς τῷ διαφθείροντι, τῷ κακὰ ἐργαζομένῳ τοὺς οἰκείους αὐτῶν, ὡς φασὶ Μέλητος καὶ Ἄνυτος. αὐτοὶ μὲν γὰρ οἱ διεφθαρμένοι τάχ' ἂν λόγον ἔχοιεν βοηθοῦντες· οἱ δὲ ἀδιάφθαρτοι, πρεσβύτεροι ἤδη ἄνδρες, οἱ τούτων προσήκοντες, τίνα ἄλλον ἔχουσι λόγον βοηθοῦντες ἐμοὶ ἀλλ' ἢ τὸν ὀρθόν τε καὶ δίκαιον, ὅτι συνίσασι Μελήτῳ μὲν ψευδομένῳ, ἐμοὶ δὲ ἀληθεύοντι; 5

Εἶπεν δὴ, ὧ ἄνδρες· ἂ μὲν ἐγὼ ἔχοιμ' ἂν ἀπολογεῖσθαι, σχεδὸν ἐστὶ ταῦτα καὶ ἄλλα ἴσως τοιαῦτα. τάχα δ' ἂν τις ὑμῶν ἀγανακτήσειεν ἀναμνησθεὶς ἑαυτοῦ, εἰ ὁ μὲν καὶ ἐλάττω 5 τούτουτ' τοῦ ἀγῶνος ἀγῶνα ἀγωνιζόμενος ἐδεήθη τε καὶ ἰκέτευσε τοὺς δικαστὰς μετὰ πολλῶν δακρύων, παιδία τε αὐτοῦ ἀναβιβασάμενος ἵνα ὅτι μάλιστα ἐλεηθῆι, καὶ ἄλλους τῶν οἰκείων καὶ φίλων πολλοὺς, ἐγὼ δὲ οὐδὲν ἄρα τούτων 5 ποιήσω, καὶ ταῦτα κινδυνεύων, ὡς ἂν δόξαιμι, τὸν ἔσχατον κίνδυνον. τάχ' ἂν οὖν τις ταῦτα ἐννοήσας αὐθαδέστερον ἂν πρὸς με σχολή καὶ ὀργισθεὶς αὐτοῖς τούτοις θεῖτο ἂν μετ' ὀργῆς τὴν ψήφον. εἰ δὴ τις ὑμῶν οὕτως ἔχει—οὐκ ἀξιῶ 5 μὲν γὰρ ἔγωγε, εἰ δ' οὖν—ἐπιεικῆ ἂν μοι δοκῶ πρὸς τούτου λέγειν λέγων ὅτι “Ἐμοί, ὧ ἄριστε, εἰσὶν μὲν πού τινες καὶ οἰκείοι· καὶ γὰρ τοῦτο αὐτὸ τὸ τοῦ Ὀμήρου, οὐδ' ἐγὼ ‘ἀπὸ δρυὸς οὐδ' ἀπὸ πέτρης’ πέφυκα ἀλλ' ἐξ ἀνθρώπων, ὥστε 5 καὶ οἰκείοί μοι εἰσι καὶ ὑεῖς γε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τρεῖς, εἰς μὲν μειράκιον ἤδη, δύο δὲ παιδία· ἀλλ' ὅμως οὐδένα αὐτῶν

a 2 ὄδε B: ὁ T a 3 ἐγὼ B: ἔγωγ' T a 4 παρέχεσθαι T
b 3 λόγον ἔχουσι T b 4 ὅτι B: ὅν T b 5 ξυνίσασι T b:
ξυνίασι B ἀληθεύοντι B: ἀληθῆ λέγοντι T c 2 ἐδεήθη B γρ. t:
δεδέχται T c 5 φίλων B: φίλους T c 6 ὡς B t: ᾄ T c 7 τάχ'
ἂν οὖν scripsi: τάχ' οὖν B: τάχα νοῦν T d 6 γε T: om. B

δεῦρο ἀναβιβασάμενος δεήσομαι ὑμῶν ἀποψηφίσασθαι.” τί
 δὴ οὖν οὐδὲν τούτων ποιήσω; οὐκ αὐθαδιζόμενος, ὦ ἄνδρες

e Ἀθηναῖοι, οὐδ’ ὑμᾶς ἀτιμάζων, ἀλλ’ εἰ μὲν θαρραλέως ἐγὼ
 ἔχω πρὸς θάνατον ἢ μή, ἄλλος λόγος, πρὸς δ’ οὖν δόξαν καὶ
 ἔμοι καὶ ὑμῖν καὶ ὅλη τῇ πόλει οὐ μοι δοκεῖ καλὸν εἶναι ἐμὲ
 τούτων οὐδὲν ποιεῖν καὶ τηλικόνδε ὄντα καὶ τοῦτο τοῦνομα

5 ἔχοντα, εἴτ’ οὖν ἀληθὲς εἴτ’ οὖν ψεῦδος, ἀλλ’ οὖν δεδογμένον

35 γέ ἐστί τῷ Σωκράτῃ διαφέρειν τῶν πολλῶν ἀνθρώπων. εἰ
 οὖν ὑμῶν οἱ δοκοῦντες διαφέρειν εἴτε σοφία εἴτε ἀνδρεία
 εἴτε ἄλλη ἡτιωοῦν ἀρετῇ τοιοῦτοι ἔσονται, αἰσχυρὸν ἂν εἴη·
 οἷοσπερ ἐγὼ πολλάκις ἐώρακά τινας ὅταν κρινῶνται, δο-

5 κοῦντας μὲν τι εἶναι, θαυμάσια δὲ ἐργαζομένους, ὡς δεινόν
 τι οἰομένους πείσεσθαι εἰ ἀποθανοῦνται, ὥσπερ ἀθανάτων
 ἔσομένων ἂν ὑμεῖς αὐτοὺς μὴ ἀποκτείνητε· οἱ ἔμοι δοκοῦσιν
 αἰσχύνην τῇ πόλει περιάπτειν, ὥστ’ ἂν τινα καὶ τῶν ξένων

b ὑπολαβεῖν ὅτι οἱ διαφέροντες Ἀθηναίων εἰς ἀρετὴν, οὓς
 αὐτοὶ ἑαυτῶν ἔν τε ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἄλλαις τιμαῖς
 προκρίνουσιν, οὗτοι γυναικῶν οὐδὲν διαφέρουσιν. ταῦτα γάρ,
 ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὔτε ὑμᾶς χρὴ ποιεῖν τοὺς δοκοῦντας

5 καὶ ὀπιοῦν τι εἶναι, οὐτ’ ἂν ἡμεῖς ποιῶμεν, ὑμᾶς ἐπι-
 τρέπειν, ἀλλὰ τοῦτο αὐτὸ ἐνδείκνυσθαι, ὅτι πολὺ μᾶλλον
 καταψηφιεῖσθε τοῦ τὰ ἐλεινὰ ταῦτα δράματα εἰσάγοντος καὶ
 καταγέλαστον τὴν πόλιν ποιούντος ἢ τοῦ ἡσυχίαν ἄγοντος.

Χωρὶς δὲ τῆς δόξης, ὦ ἄνδρες, οὐδὲ δίκαιόν μοι δοκεῖ
 c εἶναι δεῖσθαι τοῦ δικαστοῦ οὐδὲ δεόμενον ἀποφεύγειν, ἀλλὰ
 διδάσκειν καὶ πείθειν. οὐ γὰρ ἐπὶ τούτῳ κἀθηται ὁ δικα-
 στής, ἐπὶ τῷ καταχαρίζεσθαι τὰ δίκαια, ἀλλ’ ἐπὶ τῷ κρίνειν
 ταῦτα· καὶ ὁμῶμοκεν οὐ χαριεῖσθαι οἷς ἂν δοκῇ αὐτῷ, ἀλλὰ

5 δικάσειν κατὰ τοὺς νόμους. οὐκ οὐκ χρὴ οὔτε ἡμᾶς ἐθίζειν

d 9 δὴ οὖν B t: δὴ T: οὖν W e i θαρραλέος T a i τῷ
 Σωκράτῃ scripsi: τῷ Σωκράτει B: τὸν Σωκράτη T b: τὸ Σωκράτη
 al. διαφέρειν scripsi: διαφέρειν τινι B T W b 4 ἡμᾶς Arm.
 b 5 ὀπιοῦν τι Heindorf: ὀπη τι οὖν B T: ὀτιοῦν Arm. b 9 δοκεῖ
 εἶναί μοι T c 2 τούτῳ B t: τοῦτο T c 4 post χαριεῖσθαι add.
 τὰ δίκαια T

ὑμᾶς ἐπιορκεῖν οὐθ' ὑμᾶς ἐθίζεσθαι· οὐδέτεροι γὰρ ἂν ἡμῶν
 εὐσεβοῖεν. μὴ οὖν ἀξιοῦτέ με, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοιαῦτα
 δεῖν πρὸς ὑμᾶς πράττειν ἢ μήτε ἡγοῦμαι καλὰ εἶναι μήτε
 δίκαια μήτε ὄσια, ἄλλως τε μέντοι νῆ Δία πάντως καὶ ἀσε- d
 βείας φεύγοντα ὑπὸ Μελήτου τουτουῖ. σαφῶς γὰρ ἂν, εἰ
 πείθοιμι ὑμᾶς καὶ τῷ δεῖσθαι βιαζοίμην ὀμωμοκότας, θεοὺς
 ἂν διδάσκοιμι μὴ ἡγείσθαι ὑμᾶς εἶναι, καὶ ἀτεχνῶς ἀπολο-
 γούμενος κατηγοροῖην ἂν ἑμαυτοῦ ὡς θεοὺς οὐ νομίζω. ἀλλὰ 5
 πολλοῦ δεῖ οὕτως ἔχειν· νομίζω τε γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 ὡς οὐδεὶς τῶν ἐμῶν κατηγορῶν, καὶ ὑμῖν ἐπιτρέπω καὶ τῷ θεῷ
 κρῖναι περὶ ἐμοῦ ὅπῃ μέλλει ἐμοὶ τε ἄριστα εἶναι καὶ ὑμῖν.

Τὸ μὲν μὴ ἀγανακτεῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐπὶ τούτῳ e
 τῷ γεγονότι, ὅτι μου κατεψηφίσασθε, ἄλλα τέ μοι πολλὰ 36
 συμβάλλεται, καὶ οὐκ ἀνέλπιστόν μοι γέγονεν τὸ γεγυῶς
 τοῦτο, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον θαυμάζω ἐκατέρων τῶν ψήφων
 τὸν γεγυῶς ἀριθμὸν. οὐ γὰρ ῥόμην ἔγωγε οὕτω παρ'
 ὀλίγον ἔσεσθαι ἀλλὰ παρὰ πολὺ· νῦν δέ, ὡς ἔοικεν, εἰ 5
 τριάκοντα μόναι μετέπεσον τῶν ψήφων, ἀπεπεφεύγη ἂν.
 Μέλητον μὲν οὖν, ὡς ἐμοὶ δοκῶ, καὶ νῦν ἀποπέφευγα, καὶ
 οὐ μόνον ἀποπέφευγα, ἀλλὰ παντὶ δῆλον τοῦτό γε, ὅτι εἰ μὴ
 ἀνέβη Ἄνυτος καὶ Λύκων κατηγορήσοντες ἐμοῦ, κἂν ὦφλε
 χιλίας δραχμάς, οὐ μεταλαβὼν τὸ πέμπτον μέρος τῶν b
 ψήφων.

Τιμᾶται δ' οὖν μοι ὁ ἀνὴρ θανάτου. εἶεν· ἐγὼ δὲ δὴ
 τίνος ὑμῖν ἀντιτιμῆσομαι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι; ἢ δῆλον ὅτι
 τῆς ἀξίας; τί οὖν; τί ἀξίός εἰμι παθεῖν ἢ ἀποτεῖσαι, ὅτι 5
 μαθὼν ἐν τῷ βίῳ οὐχ ἡσυχίαν ἦγον, ἀλλ' ἀμελήσας ὧν περ
 οἱ πολλοί, χρηματισμοῦ τε καὶ οἰκονομίας καὶ στρατηγιῶν

c6 ἡμῶν B : ὑμῶν T d 1 μέντοι νῆ Δία πάντως B : πάντως νῆ
 Δία μέντοι T : νῆ Δία πάντως secl. Stallbaum : πάντως secl. Schanz
 d 6 δεῖ B t : δεῖν T : δέω Cobet a 6 τριάκοντα B γρ. t : τρις T :
 πρεῖς t a 9 ἀναβῆ pr. T b 4 ἀντιτιμῆσομαι Hirschig ἄνδρες
 om. W ἢ B t : om. T b 6 μαθὼν] παθὼν Hermann
 b 7 πολλοὶ οὐ Schanz et sic Arm.

καὶ δημηγοριῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀρχῶν καὶ συνωμοσιῶν καὶ
 στάσεων τῶν ἐν τῇ πόλει γιγνομένων, ἡγησάμενος ἑμαυτὸν
 c τῷ ὄντι ἐπιεικέστερον εἶναι ἢ ὥστε εἰς ταυτ' ἰόντα σφῆζεσθαι,
 ἐνταῦθα μὲν οὐκ ἦα οἱ ἐλθὼν μήτε ὑμῖν μήτε ἑμαυτῷ ἑμελ-
 λον μηδὲν ὄφελος εἶναι, ἐπὶ δὲ τὸ ἰδίᾳ ἕκαστον [ἰῶν] εὐεργε-
 τεῖν τὴν μεγίστην εὐεργεσίαν, ὡς ἐγὼ φημι, ἐνταῦθα ἦα,
 5 ἐπιχειρῶν ἕκαστον ὑμῶν πείθειν μὴ πρότερον μήτε τῶν
 ἑαυτοῦ μηδενὸς ἐπιμελεῖσθαι πρὶν ἑαυτοῦ ἐπιμεληθεῖν ὅπως
 ὡς βέλτιστος καὶ φρονιμώτατος ἔσοιτο, μήτε τῶν τῆς πό-
 λεως, πρὶν αὐτῆς τῆς πόλεως, τῶν τε ἄλλων οὕτω κατὰ τὸν
 d αὐτὸν τρόπον ἐπιμελεῖσθαι—τί οὖν εἰμι ἄξιος παθεῖν τοιοῦ-
 τος ὢν; ἀγαθὸν τι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ δεῖ γε κατὰ τὴν
 ἀξίαν τῇ ἀληθείᾳ τιμᾶσθαι· καὶ ταυτὰ γε ἀγαθὸν τοιοῦτον
 ὅτι ἂν πρόπει ἐμοί. τί οὖν πρέπει ἀνδρὶ πένητι εὐεργέτη
 5 δεομένῳ ἄγειν σχολὴν ἐπὶ τῇ ὑμετέρα παρακελεύσει; οὐκ
 ἔσθ' ὅτι [μᾶλλον], ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρέπει οὕτως ὡς τὸν
 τοιοῦτον ἄνδρα ἐν πρυτανείῳ σιτεῖσθαι, πολὺ γε μᾶλλον ἢ
 εἴ τις ὑμῶν ἵππῳ ἢ συνωρίδι ἢ ζεύγει νενίκηκεν Ὀλυμπία-
 σιν· ὁ μὲν γὰρ ὑμᾶς ποιεῖ εὐδαίμονας δοκεῖν εἶναι, ἐγὼ δὲ
 e εἶναι, καὶ ὁ μὲν τροφῆς οὐδὲν δεῖται, ἐγὼ δὲ δέομαι. εἰ
 οὖν δεῖ με κατὰ τὸ δίκαιον τῆς ἀξίας τιμᾶσθαι, τούτου
 37 τιμῶμαι, ἐν πρυτανείῳ σιτήσεως.

Ἴσως οὖν ὑμῖν καὶ ταυτὶ λέγων παραπλησίως δοκῶ λέγειν
 ὥσπερ περὶ τοῦ οἴκτου καὶ τῆς ἀντιβολήσεως, ἀπαυθαδιζό-
 5 μενος· τὸ δὲ οὐκ ἔστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοιοῦτον ἀλλὰ
 τοιόνδε μᾶλλον. πέπεισμαι ἐγὼ ἐκὼν εἶναι μηδένα ἀδικεῖν
 ἀνθρώπων, ἀλλὰ ὑμᾶς τοῦτο οὐ πείθω· ὀλίγον γὰρ χρόνον
 ἀλλήλοις διειλέγμεθα. ἐπεὶ, ὡς ἐγὼμαι, εἰ ἦν ὑμῖν νόμος,
 ὥσπερ καὶ ἄλλοις ἀνθρώποις, περὶ θανάτου μὴ μίαν ἡμέραν
 b, μόνον κρίνειν ἀλλὰ πολλὰς, ἐπέισθητε ἄν· νῦν δ' οὐ βῆδιον

c 1 ἰόντα T: ὄντα B c 3 ἰῶν secl. Schanz εὐεργετῶν Arm.
 c 4 ἐνταῦθα ἦα secl. Hermann d 2 εἰ δέ γε . . . τιμᾶσθε B W :
 εἰ δὴ (sed corr. δεῖ pr. man.) γε . . . τιμᾶσθε T : εἰ . . . τιμᾶσθαι Arm.
 d 6 μᾶλλον secl. Mudge : οὕτως secl. Adam a 4 ἄνδρες T : om. B

ἐν χρόνῳ ὀλίγῳ μεγάλας διαβολὰς ἀπολύεσθαι. πεπεισμέ-
 νος δὴ ἐγὼ μηδένα ἀδικεῖν πολλοῦ δέω ἐμαυτὸν γε ἀδικήσειν
 καὶ κατ' ἐμαυτοῦ ἐρεῖν αὐτὸς ὡς ἄξιός εἰμι τοῦ κακοῦ καὶ
 τιμῆσθαι τοιούτου τιwὸς ἐμαυτῷ. τί δέισας; ἢ μὴ πάθω 5
 τοῦτο οὗ Μέλητός μοι τιμᾶται, ὃ φημι οὐκ εἰδέναι οὔτ' εἰ
 ἀγαθὸν οὔτ' εἰ κακόν ἐστιν; ἀντὶ τούτου δὴ ἔλωμαι ὧν εὔ
 οἶδά τι κακῶν ὄντων τούτου τιμησάμενος; πότερον δεσμοῦ;
 καὶ τί με δεῖ ζῆν ἐν δεσμοτηρίῳ, δουλεύοντα τῇ αἰεὶ καθι- c
 σταμένη ἀρχῇ, τοῖς ἔνδεκα; ἀλλὰ χρημάτων καὶ δεδέσθαι
 ἕως ἂν ἐκτείσω; ἀλλὰ ταυτὸν μοί ἐστιν ὅπερ νυνδὴ ἔλεγον·
 οὐ γὰρ ἔστι μοι χρήματα ὀπόθεν ἐκτείσω. ἀλλὰ δὴ φυγῆς
 τιμῆσωμαι; ἴσως γὰρ ἂν μοι τούτου τιμήσαιτε. πολλῇ 5
 μεντᾶν με φιλοψυχία ἔχει, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ οὕτως
 ἀλόγιστός εἰμι ὥστε μὴ δύνασθαι λογίζεσθαι ὅτι ἡμεῖς μὲν
 ὄντες πολῖταιί μου οὐχ οἰοί τε ἐγένεσθε ἐνεγκεῖν τὰς ἐμὰς
 διατριβὰς καὶ τοὺς λόγους, ἀλλ' ἡμῖν βαρύτεραι γεγόνασιw d
 καὶ ἐπιφθονώτεραι, ὥστε ζητεῖτε αὐτῶν νυνὶ ἀπαλλαγῆναι·
 ἄλλοι δὲ ἄρα αὐτὰς οἴσουσι ῥαδίως; πολλοῦ γε δεῖ, ὧ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι. καλὸς οὖν ἂν μοι ὁ βίος εἴη ἐξελθόντι τηλικῶδε
 ἀνθρώπῳ ἄλλην ἐξ ἄλλης πόλεως ἀμειβομένῳ καὶ ἐξελαυνο- 5
 μένῳ ζῆν. εὔ γὰρ οἶδ' ὅτι ὅποι ἂν ἔλθω, λέγοντος ἐμοῦ
 ἀκροάσονται οἱ νέοι ὥσπερ ἐνθάδε· κἂν μὲν τούτους ἀπ-
 ελαύνω, οὗτοι με αὐτοὶ ἐξελώσι πείθοντες τοὺς πρεσβυτέρους·
 ἔαν δὲ μὴ ἀπελαύνω, οἱ τούτων πατέρες δὲ καὶ οἰκεῖοι δι' e
 αὐτοὺς τούτους.

Ἴσως οὖν ἂν τις εἴποι· “ Σιγῶν δὲ καὶ ἡσυχίαν ἄγων, ὧ
 Σώκρατες, οὐχ οἶός τ' ἔση ἡμῖν ἐξελθὼν ζῆν; ” τουτὶ δὴ 5
 ἐστι πάντων χαλεπώτατον πείσαι τινας ἡμῶν. ἔαντε γὰρ 5

b 3 δὴ B : δ' T b 6 οὔ] ἢ in marg. B² b 8 οἶδά τι Baumann :
 οἶδ' ὅτι B T τοῦτου] τοῦ Meiser c 5 τιμήσωμαι B : τιμήσομαι
 Γ W τούτου B : τουτο Γ c 6 ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι T : om. B
 d 3 ἄνδρες om. B d 5 πόλεως] πόλιν Cobet : πόλιν πόλεως al.
 d 6 ζῆν] γῆν πρὸ γῆς Cobet d 8 με T : ἐμὲ B αὐτοὶ] αὐ Schanz
 e 1 δὲ καὶ B : τε καὶ T e 4 οἶός B t : οἶς T

λέγω ὅτι τῷ θεῷ ἀπειθεῖν τοῦτ' ἐστὶν καὶ διὰ τοῦτ' ἀδύνα-
 38 τον ἡσυχίαν ἄγειν, οὐ πείσεσθέ μοι ὡς εἰρωνευομένῳ· ἐάντ'
 αὖ λέγω ὅτι καὶ τυγχάνει μέγιστον ἀγαθὸν ὃν ἀνθρώπῳ
 τοῦτο, ἐκάστης ἡμέρας περὶ ἀρετῆς τοὺς λόγους ποιείσθαι
 καὶ τῶν ἄλλων περὶ ὧν ὑμεῖς ἐμοῦ ἀκούετε διαλεγόμενον καὶ
 5 ἐμαντὸν καὶ ἄλλους ἐξετάζοντος, ὃ δὲ ἀνεξέταστος βίος οὐ
 βιωτὸς ἀνθρώπῳ, ταῦτα δ' ἔτι ἦττον πείσεσθέ μοι λέγοντι.
 τὰ δὲ ἔχει μὲν οὕτως, ὡς ἐγὼ φημι, ὦ ἄνδρες, πείθειν δὲ οὐ
 ῥάδιον. καὶ ἐγὼ ἅμα οὐκ εἴθισμαι ἐμαντὸν ἀξιῶν κακοῦ
 b οὐδενός. εἰ μὲν γὰρ ἦν μοι χρήματα, ἐτιμησάμην ἂν χρη-
 μάτων ὅσα ἐμελλον ἐκτείσειν, οὐδὲν γὰρ ἂν ἐβλάβην· νῦν
 δὲ οὐ γὰρ ἔστιν, εἰ μὴ ἄρα ὅσον ἂν ἐγὼ δυναίμην ἐκτεῖσαι,
 τοσοῦτου βούλεσθέ μοι τιμῆσαι. ἴσως δ' ἂν δυναίμην ἐκ-
 5 τεῖσαι ὑμῖν πού μιν ἀργυρίου· τοσοῦτου οὖν τιμῶμαι.

Πλάτων δὲ ὅδε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ Κρίτων καὶ
 Κριτόβουλος καὶ Ἀπολλόδωρος κελεύουσί με τριάκοντα μῶν
 τιμῆσασθαι, αὐτοὶ δ' ἐγγυᾶσθαι· τιμῶμαι οὖν τοσοῦτου,
 ἐγγυηταὶ δὲ ὑμῖν ἔσονται τοῦ ἀργυρίου οὗτοι ἀξιόχρεοι.

c Οὐ πολλοῦ γ' ἔνεκα χρόνου, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὄνομα
 ἔξετε καὶ αἰτίαν ὑπὸ τῶν βουλομένων τὴν πόλιν λουδορεῖν
 ὡς Σωκράτη ἀπεκτόνατε, ἄνδρα σοφόν—φήσουσι γὰρ δὴ
 σοφὸν εἶναι, εἰ καὶ μὴ εἰμι, οἱ βουλόμενοι ὑμῖν ὄνειδίζειν—
 5 εἰ γοῦν περιεμέεατε ὀλίγον χρόνον, ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου ἂν
 ὑμῖν τοῦτο ἐγένετο· ὁρᾶτε γὰρ δὴ τὴν ἡλικίαν ὅτι πόρρω
 ἤδη ἐστὶ τοῦ βίου θανάτου δὲ ἐγγύς. λέγω δὲ τοῦτο οὐ
 d πρὸς πάντας ὑμᾶς, ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἐμοῦ καταψηφισα-
 μένους θάνατον. λέγω δὲ καὶ τὸδε πρὸς τοὺς αὐτοὺς
 τούτους. ἴσως με οἴεσθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀπορία λόγων

a 1 ἐάντ' αὐ B: ἐὰν ταῦτα T a 2 ὃν B: om. T a 6 δ' ἔτι.]
 δέ τι B T a 8 ῥάδια T ἅμα B: & T b 5 πού T: om. B
 μίαν μιν Arm. c 3 post δὴ add. με T W c 5 γοῦν T: οὖν B
 c 6 post ἐγένετο add. ἐμὲ τεθνᾶναι T δὴ B t: εἰς T d 2 καὶ
 τὸδε B t: om. T d 3 Ἀθηναῖοι T: om. B

ἐαλωκέναι τοιούτων οἷς ἂν ὑμᾶς ἔπεισα, εἰ ὦμην δεῖν
 ἅπαντα ποιεῖν καὶ λέγειν ὥστε ἀποφυγεῖν τὴν δίκην. 5
 πολλοῦ γε δεῖ. ἀλλ' ἀπορία μὲν ἐάλωκα, οὐ μέντοι λόγων,
 ἀλλὰ τόλμης καὶ ἀναισχυντίας καὶ τοῦ μὴ ἐθέλειν λέγειν
 πρὸς ὑμᾶς τοιαῦτα οἷ' ἂν ὑμῖν μὲν ἥδιστα ἦν ἀκούειν—
 θρηνοῦντός τέ μου καὶ ὀδυρομένου καὶ ἄλλα ποιούντος καὶ
 λέγοντος πολλὰ καὶ ἀνάξια ἐμοῦ, ὡς ἐγὼ φημι, οἷα δὴ καὶ e
 εἴθισθε ὑμεῖς τῶν ἄλλων ἀκούειν. ἀλλ' οὔτε τότε ᾤήθη
 δεῖν ἕνεκα τοῦ κινδύνου πρᾶξαι οὐδὲν ἀνελεύθερον, οὔτε νῦν
 μοι μεταμέλει οὕτως ἀπολογησαμένῳ, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον
 αἰροῦμαι ὧδε ἀπολογησάμενος τεθνάναι ἢ ἐκείνως ζῆν. οὔτε 5
 γὰρ ἐν δίκῃ οὔτ' ἐν πολέμῳ οὔτ' ἐμὲ οὔτ' ἄλλον οὐδένα δεῖ
 τοῦτο μηχανᾶσθαι, ὅπως ἀποφεύξεται πᾶν ποιῶν θάνατον. 39
 καὶ γὰρ ἐν ταῖς μάχαις πολλάκις δῆλον γίγνεται ὅτι τό γε
 ἀποθανεῖν ἂν τις ἐκφύγοι καὶ ὄπλα ἀφείς καὶ ἐφ' ἱκετεῖαν
 τραπόμενος τῶν διωκόντων· καὶ ἄλλαι μηχαναὶ πολλαὶ εἰσι
 ἐν ἐκάστοις τοῖς κινδύνοις ὥστε διαφεύγειν θάνατον, ἔάν τις 5
 τολμᾷ πᾶν ποιεῖν καὶ λέγειν. ἀλλὰ μὴ οὐ τοῦτ' ἦ χαλεπόν,
 ὧ ἄνδρες, θάνατον ἐκφυγεῖν, ἀλλὰ πολὺ χαλεπώτερον ποιη-
 ρίαν· θάπτον γὰρ θανάτου θεῖ. καὶ νῦν ἐγὼ μὲν ἄτε βραδύς b
 ὢν καὶ πρεσβύτης ὑπὸ τοῦ βραδυτέρου ἐάλων, οἱ δ' ἐμοὶ
 κατήγοροι ἄτε δεινοὶ καὶ ὀξεῖς ὄντες ὑπὸ τοῦ θάπτονος, τῆς
 κακίας. καὶ νῦν ἐγὼ μὲν ἄπειμι ὑφ' ὑμῶν θανάτου δίκην
 ὀφλῶν, οὔτοι δ' ὑπὸ τῆς ἀληθείας ὠφληκότες μοχθηρίαν 5
 καὶ ἀδικίαν. καὶ ἐγὼ τε τῷ τιμήματι ἐμμένω καὶ οὔτοι.
 ταῦτα μὲν πού ἴσως οὕτως καὶ ζῆδει σχεῖν, καὶ οἶμαι αὐτὰ
 μετρίως ἔχειν.

Τὸ δὲ δὴ μετὰ τοῦτο ἐπιθυμῶ ὑμῖν χρησμοδεῖσαι, ὧ κατα- c
 ψηφισάμενοί μου· καὶ γὰρ εἶμι ἤδη ἐνταῦθα ἐν ᾧ μάλιστα

d 7 μὴ T b Arm.: om. B d 8 οἷα . . . ἥδιστ' ἂν T μὲν T :
 om. B d 9 τε B : om. T e 5 ἀπολογησάμενος T W : ἀπο-
 λογησόμενος B a 1 μηχανήσασθαι Stobaeus a 3 ἂν] ῥᾶον
 ἂν Arg. al. ὑπεκφύγοι Stobaeus a 7 ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι T b
 b 2 δ' ἐμοὶ B : δέ μου T b 4 νῦν B : νῦν δὴ T ὑφ' W t : ἀφ' B T
 b 6 ἐγὼ τε Heindorf: ἐγῶγε B T b 7 μὲν οὖν * * * που T

- ἄνθρωποι χρησμοφοῦσιν, ὅταν μέλλωσιν ἀποθανεῖσθαι. φημί
 γάρ, ὧ ἄνδρες οἱ ἐμὲ ἀπεκτόνατε, τιμωρίαν ὑμῶν ἤξειν εὐθὺς
 5 μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον πολὺ χαλεπωτέραν νῆ Δία ἢ ὅταν
 ἐμὲ ἀπεκτόνατε· νῦν γὰρ τοῦτο εἴργασθε οἰόμενοι μὲν ἀπα-
 λάξεσθαι τοῦ διδόναι ἔλεγχον τοῦ βίου, τὸ δὲ ὑμῶν πολὺ
 ἐναντίον ἀποβήσεται, ὡς ἐγὼ φημι. πλείους ἔσονται ὑμᾶς
 d οἱ ἐλέγχοντες, οὓς νῦν ἐγὼ κατεῖχον, ὑμεῖς δὲ οὐκ ἠσθά-
 νεσθε· καὶ χαλεπώτεροι ἔσονται ὄσφ νεώτεροί εἰσιν, καὶ
 ὑμεῖς μᾶλλον ἀγανακτήσετε. εἰ γὰρ οἴεσθε ἀποκτείνοντες
 ἀνθρώπους ἐπισχῆσειν τοῦ ὄνειδίζειν τινα ὑμῶν ὅτι οὐκ
 5 ὀρθῶς ζῆτε, οὐ καλῶς διανοεῖσθε· οὐ γάρ ἐσθ' αὕτη ἢ ἀπα-
 λαγῇ οὔτε πάνυ δυνατῇ οὔτε καλή, ἀλλ' ἐκεῖνη καὶ καλλίστη
 καὶ ῥάστη, μὴ τοὺς ἄλλους κολούειν ἀλλ' ἑαυτὸν παρασκευά-
 ζειν ὅπως ἔσται ὡς βέλτιστος. ταῦτα μὲν οὖν ὑμῶν τοῖς
 καταψηφισαμένοις μαντευσάμενος ἀπαλλάττομαι.
 e Τοῖς δὲ ἀποψηφισαμένοις ἡδέως ἂν διαλεχθείην ὑπὲρ τοῦ
 γεγονότος τουτουῦ πράγματος, ἐν ᾧ οἱ ἄρχοντες ἀσχολίαν
 ἄγουσι καὶ οὐπω ἔρχομαι οἱ ἐλθόντα με δεῖ τεθνάναι. ἀλλά
 μοι, ὧ ἄνδρες, παραμείνατε τοσοῦτον χρόνον· οὐδὲν γὰρ
 5 κωλύει διαμυθολογῆσαι πρὸς ἀλλήλους ἕως ἔξεστιν. ὑμῶν
 40 γὰρ ὡς φίλοις οὖσιν ἐπιδειξάι ἐθέλω τὸ νυνὶ μοι συμβεβη-
 κὸς τί ποτε νοεῖ. ἐμοὶ γάρ, ὧ ἄνδρες δικασταί—ὑμᾶς γὰρ
 δικαστὰς καλῶν ὀρθῶς ἂν καλοῖην—θαυμάσιόν τι γέγονεν.
 ἢ γὰρ εἰθυδιά μοι μαντικὴ [ἢ τοῦ δαιμονίου] ἐν μὲν τῷ
 5 πρόσθεν χρόνῳ παντὶ πάνυ πυκνὴ ἀεὶ ἦν καὶ πάνυ ἐπὶ
 μικροῖς ἐναντιουμένη, εἴ τι μέλλοιμι μὴ ὀρθῶς πράξειν.
 νυνὶ δὲ συμβέβηκέ μοι ἄπερ ὀρᾶτε καὶ αὐτοί, ταυτὶ ἅ γε δὴ
 οἰηθείη ἂν τις καὶ νομίζεται ἔσχατα κακῶν εἶναι· ἐμοὶ δὲ
 b οὔτε ἐξιόντι ἔωθεν οἴκοθεν ἠγαντιώθη τὸ τοῦ θεοῦ σημεῖον,

c 4 οἱ με ἀποκτενεῖτε T. c 6 ἀπεκτείνετε T εἴργασθε T :
 εἰργάσασθε B οἰόμενοι μὲν Hermann : οἰόμενοι με B W : οἰόμενοι B' T
 d 1 ἐλέγοντες Schanz d 5 οὐ καλῶς T : οὐκ ὀρθῶς B γρ. t
 a 2 τί ποτ' ἐννοεῖ T a 4 ἢ τοῦ δαιμονίου secl. Schleiermacher
 a 8 καὶ νομίζεται secl. Schanz

οὔτε ἤνικα ἀνέβαινον ἐνταυθοῖ ἐπὶ τὸ δικαστήριον, οὔτε ἐν τῷ λόγῳ οὐδαμοῦ μέλλοντί τι ἐρεῖν. καίτοι ἐν ἄλλοις λόγοις πολλαχοῦ δὴ με ἐπέσχε λέγοντα μεταξύ· νῦν δὲ οὐδαμοῦ περὶ ταύτην τὴν πράξιν οὔτ' ἐν ἔργῳ οὐδενὶ οὔτ' ἐν λόγῳ 5 ἠναντιώται μοι. τί οὖν αἴτιον εἶναι ὑπολαμβάνω; ἐγὼ ὑμῖν ἐρῶ· κωδυνεύει γάρ μοι τὸ συμβεβηκὸς τοῦτο ἀγαθὸν γεγενῆσθαι, καὶ οὐκ ἔσθ' ὅπως ἡμεῖς ὀρθῶς ὑπολαμβάνομεν, ὅσοι οἰόμεθα κακὸν εἶναι τὸ τεθνάναι. μέγα μοι τεκμήριον c τούτου γέγονεν· οὐ γὰρ ἔσθ' ὅπως οὐκ ἠναντιώθη ἂν μοι τὸ εἰωθὸς σημεῖον, εἰ μὴ τι ἔμελλον ἐγὼ ἀγαθὸν πράξω.

Ἐννοήσωμεν δὲ καὶ τῆδε ὡς πολλὴ ἐλπίς ἐστὶν ἀγαθὸν αὐτὸ εἶναι. δυοῖν γὰρ θάτερόν ἐστὶν τὸ τεθνάναι· ἢ γὰρ 5 οἷον μηδὲν εἶναι μηδὲ αἰσθησιῶν μηδεμίαν μηδενὸς ἔχειν τὸν τεθνεῶτα, ἢ κατὰ τὰ λεγόμενα μεταβολὴ τις τυγχάνει οὔσα καὶ μετοίκησις τῇ ψυχῇ τοῦ τόπου τοῦ ἐνθένδε εἰς ἄλλον τόπον. καὶ εἴτε δὴ μηδεμίαν αἰσθησίαν ἔστω ἀλλ' οἷον ὕπνος ἐπειδὴν τις καθεύδων, μηδ' ὄναρ μηδὲν ὄρα, θαν- d μάσιον κέρδος ἂν εἴη ὁ θάνατος· ἐγὼ γὰρ ἂν οἶμαι, εἴ τινα ἐκλεξάμενον δέοι ταύτην τὴν νύκτα ἐν ἣ ὄντω κατέδαρθεν ὥστε μηδὲ ὄναρ ἰδεῖν, καὶ τὰς ἄλλας νύκτας τε καὶ ἡμέρας τὰς τοῦ βίου τοῦ ἑαυτοῦ ἀντιπαραθέντα ταύτῃ τῇ νυκτὶ δέοι 5 σκεψάμενον εἰπεῖν πόσας ἄμεινον καὶ ἥδιον ἡμέρας καὶ νύκτας ταύτης τῆς νυκτὸς βεβίωκεν ἐν τῷ ἑαυτοῦ βίῳ, οἶμαι ἂν μὴ ὅτι ἰδιώτην τινά, ἀλλὰ τὸν μέγαν βασιλέα εὐαριθμήτους ἂν εὐρεῖν αὐτὸν ταύτας πρὸς τὰς ἄλλας ἡμέρας καὶ e νύκτας—εἰ οὖν τοιοῦτον ὁ θάνατός ἐστω, κέρδος ἔγωγε λέγω· καὶ γὰρ οὐδὲν πλείων ὁ πᾶς χρόνος φαίνεται οὔτω δὴ εἶναι ἢ μία νύξ. εἰ δ' αὖ οἷον ἀποδημησαί ἐστω ὁ θάνατος ἐνθένδε εἰς ἄλλον τόπον, καὶ ἀληθῆ ἐστω τὰ 5

b3 οὐδαμοῦ B: οὐδενὶ T τι B² T W: om. B b5 ταύτην T: αὐτήν B b6 ἠναντιώται B: ἠναντιώθη T c2 τοῦτου B: τοῦτο T c8 μετοίκησις Cobet c9 δὴ T: om. B d2 ὁ B t: om. T γὰρ ἂν] γὰρ δὴ Schanz d6 ὁπόσας T e1 αὐτὸν om. Arm. e2 ἔγωγε B t: ἐγὼ T e4 εἰ δ'] εἴτ' Stobaeus

λεγόμενα, ὡς ἄρα ἐκεῖ εἰσι πάντες οἱ τεθνεώτες, τί μείζον
 ἀγαθὸν τούτου εἶη ἄν, ᾧ ἄνδρες δικασταί; εἰ γάρ τις
 41 ἀφικόμενος εἰς Ἄιδου, ἀπαλλαγείς τουτωνὶ τῶν φασκόντων
 δικαστῶν εἶναι, εὐρήσει τοὺς ὡς ἀληθῶς δικαστάς, οἵπερ
 καὶ λέγονται ἐκεῖ δικάζειν, Μίνως τε καὶ Ῥαδάμανθυς καὶ
 Αἰακὸς καὶ Τριπτόλεμος καὶ ἄλλοι ὅσοι τῶν ἡμιθέων δίκαιοι
 5 ἐγένοντο ἐν τῷ ἑαυτῶν βίῳ, ἅρα φαύλη ἂν εἶη ἡ ἀποδημία;
 ἢ αὖ Ὀρφεὶ συγγενέσθαι καὶ Μουσαίῳ καὶ Ἡσιόδῳ καὶ
 Ὀμήρῳ ἐπὶ πόσῳ ἂν τις δέξαιτ' ἂν ὑμῶν; ἐγὼ μὲν γὰρ
 πολλάκις ἐθέλω τεθνᾶναι εἰ ταῦτ' ἔστιν ἀληθῆ. ἐπεὶ
 b ἔμοιγε καὶ αὐτῷ θαυμαστὴ ἂν εἶη ἡ διατριβὴ αὐτόθι, ὅποτε
 ἐντύχοιμι Παλαμῆδει καὶ Αἴαντι τῷ Τελαμῶνος καὶ εἴ τις
 ἄλλος τῶν παλαιῶν διὰ κρίσιν ἄδικον τέθνηκεν, ἀντιπαρα-
 βάλλουσι τὰ ἔμαντοῦ πάθη πρὸς τὰ ἐκείνων—ὡς ἐγὼ οἶμαι,
 5 οὐκ ἂν ἀηδὲς εἶη—καὶ δὴ τὸ μέγιστον, τοὺς ἐκεῖ ἐξετάζοντα
 καὶ ἐρευνῶντα ὥσπερ τοὺς ἐνταῦθα διάγειν, τίς αὐτῶν σοφός
 ἔστιν καὶ τίς οἶεται μὲν, ἔστιν δ' οὐ. ἐπὶ πόσῳ δ' ἂν τις,
 ᾧ ἄνδρες δικασταί, δέξαιτο ἐξετάσαι τὸν ἐπὶ Τροίαν ἀγαγόντα
 c τὴν πολλὴν στρατιὰν ἢ Ὀδυσσέα ἢ Σίσυφον ἢ ἄλλους
 μυρίους ἂν τις εἴποι καὶ ἄνδρας καὶ γυναῖκας, οἷς ἐκεῖ
 διαλέγεσθαι καὶ συνεῖναι καὶ ἐξετάζειν ἀμήχανον ἂν εἶη
 εὐδαιμονίας; πάντως οὐ δήπου τούτου γε ἕνεκα οἱ ἐκεῖ
 5 ἀποκτείνουσι· τά τε γὰρ ἄλλα εὐδαιμονέστεροί εἰσι οἱ ἐκεῖ
 τῶν ἐνθάδε, καὶ ἤδη τὸν λοιπὸν χρόνον ἀθάνατοὶ εἰσι, εἵπερ
 γε τὰ λεγόμενα ἀληθῆ.

Ἄλλὰ καὶ ὑμᾶς χρῆ, ᾧ ἄνδρες δικασταί, εὐέλπιδας εἶναι
 πρὸς τὸν θάνατον, καὶ ἐν τι τοῦτο διανοεῖσθαι ἀληθές, ὅτι
 d οὐκ ἔστιν ἀνδρὶ ἀγαθῷ κακὸν οὐδὲν οὔτε ζῶντι οὔτε τελευ-
 τήσαντι, οὐδὲ ἀμελείται ὑπὸ θεῶν τὰ τούτου πράγματα·

e 6 εἰσι πάντες T : εἰσιν ἅπαντες B e 7 ἂν om. T a 1 του-
 τωνὶ T : τούτων B a 2 ὡς T b : om. B a 8 ἐθέλω T : θέλω B
 b 1 ὅποτε (τε) Schanz b 5 ἀηδὲς B Arm. : ἀηδῆς T καὶ δὴ B :
 καὶ δὴ καὶ T b 6 τίς T : τίς ἂν B b 7 δᾶν (i. e. δὴ ἂν) Schanz
 sublata distinctione post οὐ b 8 ἀγαγόντα T : ἀγροντα B c 2 δια-
 λέγεσθαι ἐκεῖ T c 5 ἀποκτενοῦσι T c 7 post ἀληθῆ add.
 ἔστιν B² T W

οὐδὲ τὰ ἐμὰ νῦν ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου γέγονεν, ἀλλὰ μοι
 δῆλόν ἐστι τοῦτο, ὅτι ἤδη τεθνάναι καὶ ἀπηλλάχθαι πρα-
 γμάτων βέλτιον ἦν μοι. διὰ τοῦτο καὶ ἐμὲ οὐδαμοῦ ἀπέτρεψεν 5
 τὸ σημεῖον, καὶ ἔγωγε τοῖς καταψηφισαμένοις μου καὶ τοῖς
 κατηγοροῖς οὐ πάνυ χαλεπαίνω. καίτοι οὐ ταύτη τῇ διανοίᾳ
 κατεψηφίζοντό μου καὶ κατηγοροῦν, ἀλλ' οἰόμενοι βλάπτειν
 τοῦτο αὐτοῖς ἄξιον μέμφεσθαι. τοςόνδε μέντοι αὐτῶν e
 δέομαι· τοὺς ὑεῖς μου, ἐπειδὰν ἡβήσωσι, τιμωρήσασθε, ὧ
 ἄνδρες, ταῦτὰ ταῦτα λυποῦντες ἅπερ ἐγὼ ὑμᾶς ἐλύπων, ἐὰν
 ὑμῖν δοκῶσι ἢ χρημάτων ἢ ἄλλου του πρότερον ἐπι-
 μελεῖσθαι ἢ ἀρετῆς, καὶ ἐὰν δοκῶσί τι εἶναι μηδὲν ὄντες, 5
 οὐνειδίξετε αὐτοῖς ὥσπερ ἐγὼ ὑμῖν, ὅτι οὐκ ἐπιμελοῦνται ὧν
 δεῖ, καὶ οἴονται τι εἶναι ὄντες οὐδενὸς ἄξιοι. καὶ ἐὰν
 ταῦτα ποιῆτε, δίκαια πεπονηθὼς ἐγὼ ἔσομαι ἰφ' ὑμῶν αὐτός 42
 τε καὶ οἱ ὑεῖς. ἀλλὰ γὰρ ἤδη ὥρα ἀπιέναι, ἐμοὶ μὲν
 ἀποθανουμένῳ, ὑμῖν δὲ βιωσομένοις· ὁπότεροι δὲ ἡμῶν
 ἔρχονται ἐπὶ ἄμεινον πρᾶγμα, ἄδηλον παντὶ πλὴν εἰ
 τῷ θεῷ. 5

d 5 τοῦτο B : παντὶ T d 8 βλάπτειν τι T et Arm. (ut videtur)
 e 1 μέντοι αὐτῶν δέομαι B² T W : δέομαι μέντοι αὐτῶν B e 3 λυ-
 ποῦντας T W a 4 πλὴν εἰ B W : πλὴν ἢ B² T W²

